

Algemeen Ambtsbericht Nigeria

5 april 2011

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Directie Consulaire Zaken en Migratiebeleid
Afdeling Asiel, Hervestiging en Terugkeer
Postbus 20061, 2500 EB Den Haag

	Pagina
1	Inleiding 4
2	Landeninformatie 5
2.1	Land en volk 5
2.1.1	Ligging en klimaat 5
2.1.2	Bestuurlijke indeling 5
2.1.3	Bevolking 6
2.1.4	Taal 6
2.1.5	Godsdienst 7
2.1.6	Munteenheid 8
2.2	Staatsinrichting 8
2.2.1	Uitvoerende macht 8
2.2.2	Wetgevende macht 9
2.2.3	Rechterlijke macht 9
2.3	Geschiedenis 10
2.3.1	Periode 1960-1986 10
2.3.2	Periode 1986-1999 10
2.3.3	Periode 1999-2007 11
2.3.4	Verkiezingen 2007 12
2.4	Politieke ontwikkelingen 13
2.4.1	Regeerperiode Umaru Yar'Adua (2007-2010) 13
2.4.2	Regeerperiode Goodluck Jonathan (vanaf 2010) 14
2.4.3	Aanloop naar verkiezingen 2011 15
2.4.3.1	<i>Politieke partijen</i> 17
2.5	Veiligheidssituatie 18
2.5.1	Nigerdelta 18
2.5.1.1	<i>Amnestieregeling</i> 21
2.5.2	Moslimextremisme in noord en noordoost Nigeria 22
2.5.3	Conflicten tussen moslims en christenen 23
2.5.4	Burgerwachten 25
2.6	Buitenlandse betrekkingen 25
3	Mensenrechten 27
3.1	Internationale verdragen en protocollen 27
3.2	Nationale wetgeving 28
3.3	Toezicht 29
3.3.1	National Human Rights Commission 29
3.3.2	Niet-gouvernementele organisaties 29
3.4	Naleving en schendingen 30
3.4.1	Vrijheid van meningsuiting 30
3.4.1.1	<i>Gedrukte media</i> 31
3.4.1.2	<i>Radio, televisie en internet</i> 31
3.4.2	Vrijheid van vereniging en vergadering 32

3.4.2.1	<i>Geheime genootschappen</i>	33
3.4.2.1.1	<i>Studentengenootschappen (cults)</i>	33
3.4.2.1.2	<i>Ogboni genootschap</i>	34
3.4.3	Vrijheid van godsdienst	34
3.4.3.1	<i>Sharia</i>	35
3.4.4	Bewegingsvrijheid	37
3.4.4.1	<i>Identiteitskaart</i>	37
3.4.4.2	<i>Geboorte- en huwelijksakte</i>	38
3.4.4.3	<i>Paspoort</i>	38
3.4.4.4	<i>Reizen</i>	39
3.4.5	Rechtsgang	39
3.4.5.1	<i>Sharia-strafrecht</i>	40
3.4.6	Arrestatie en detentie	41
3.4.6.1	<i>Situatie in gevangenissen</i>	42
3.4.6.2	<i>Vrouwen en jongeren in gevangenissen</i>	42
3.4.7	Mishandeling en foltering	43
3.4.8	Verdwijning en ontvoering	44
3.4.9	Moord en buitengerechtelijke executie	44
3.4.10	Doodstraf	45
3.4.11	Mensenhandel	46
3.5	Specifieke groepen	50
3.5.1	Vrouwen	50
3.5.1.1	<i>Maatschappelijke positie</i>	50
3.5.1.2	<i>Huiselijk geweld</i>	51
3.5.1.3	<i>Genitale verminking</i>	53
3.5.1.4	<i>Gedwongen huwelijk</i>	54
3.5.1.5	<i>Opvangmogelijkheid</i>	56
3.5.2	Alleenstaande minderjarigen	57
3.5.3	Homoseksuelen	59
4	Migratie	61
4.1	Migratiestromen	61
4.2	Activiteiten van internationale organisaties	62
4.3	Standpunt UNHCR	63
5	Bijlagen	64
5.1	Literatuurlijst	64
5.1.1	Naslagwerken en rapporten	64
5.1.2	Websites	64
5.2	Lijst van afkortingen	66
5.3	Kaart van Nigeria	68

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Nigeria beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit dat land en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Nigeriaanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Nigeria (laatstelijk december 2009). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van december 2009 tot en met maart 2011.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, (niet-)gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst. Bovendien liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Abuja aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op recente ontwikkelingen op politiek en veiligheidsgebied. Deze beschrijving wordt voorafgegaan door een beknopt overzicht van de recente geschiedenis van Nigeria. Ook is een korte passage over de geografie, de bevolking en de staatsinrichting van Nigeria opgenomen.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Nigeria geschetst. Na een beschrijving van wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Nigeria partij is, komen de mogelijkheden van toezicht op naleving van de mensenrechten aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving dan wel schending van bepaalde mensenrechten. Ten slotte wordt de positie van specifieke groepen belicht.

In hoofdstuk vier komen migratiestromen en activiteiten van internationale organisaties aan de orde.

2 Landeninformatie

2.1 Land en volk

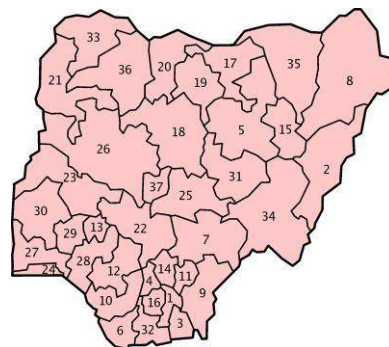
2.1.1 Ligging en klimaat

De Federale Republiek Nigeria ligt aan de westkust van Afrika, grenzend in het westen aan Benin, in het noordwesten aan Niger, in het noordoosten aan Tsjaad, in het oosten aan Kameroen en in het zuiden aan de Golf van Guinee. Door de grootte van het land (923.768 km², circa 27x Nederland) zijn er klimaat- en hoogteverschillen. Nigeria heeft deels droge savannen en tropisch regenwoud. In het noorden is sprake van een lange droge periode met een gemiddelde temperatuur van 26°C en een gemiddelde neerslag van 900 mm per jaar. Het zuidelijke gedeelte heeft een tropisch klimaat met een gemiddelde temperatuur van 27°C en een gemiddelde neerslag van 4000 mm per jaar.¹

2.1.2 Bestuurlijke indeling

Nigeria is administratief verdeeld in 36 staten en een federaal hoofdstedelijk territorium Abuja (*Federal Capital Territory*):

1. Abia, 2. Adamawa, 3. Akwa Ibom, 4. Anambra, 5. Bauchi, 6. Bayelsa, 7. Benue, 8. Borno, 9. Cross River, 10. Delta, 11. Ebonyi, 12. Edo, 13. Ekiti, 14. Enugu, 15. Gombe, 16. Imo, 17. Jigawa, 18. Kaduna, 19. Kano, 20. Katsina, 21. Kebbi, 22. Kogi, 23. Kwara, 24. Lagos, 25. Nasarawa, 26. Niger, 27. Ogun, 28. Ondo, 29. Osun, 30. Oyo, 31. Plateau, 32. Rivers, 33. Sokoto, 34. Taraba, 35. Yobe, 36. Zamfara, 37. Abuja.

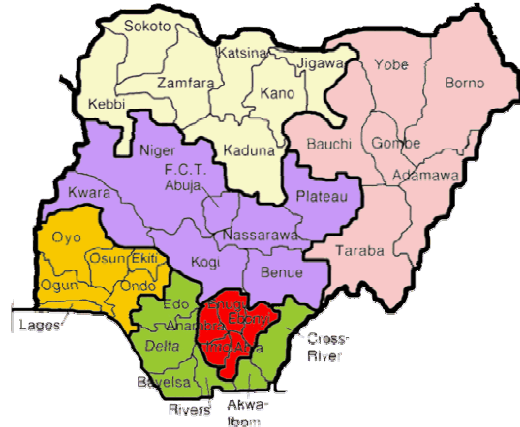
De staten zijn onderverdeeld in 774 lokale bestuursgebieden (*Local Government Areas*).²

¹ www landenweb.net/nigeria/klimaat (30 augustus 2010), EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011) en CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011).

² UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), www.wikipedia.org (31 augustus 2010) en CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011).

Nigeria is bestuurlijk ingedeeld in zes ‘geopolitieke zones’, te weten:

1. *Noord-Centraal* (Benue, Kogi, Kwara, Nasarawa, Niger, Plateau en Abuja);
2. *Noord-Oost* (Adamawa, Bauchi, Borno, Gombe, Taraba en Yobe);
3. *Noord-West* (Jigawa, Kaduna, Kano, Katsina, Kebbi, Sokoto en Zamfara);
4. *Zuid-Oost* (Abia, Anambra, Ebonyi, Enugu en Imo);
5. *Zuid-Zuid* (Akwa Ibom, Bayelsa, Cross River, Delta, Edo en Rivers);
6. *Zuid-West* (Ekiti, Lagos, Ogun, Ondo, Osun en Oyo).³

2.1.3 Bevolking

Nigeria telt meer dan 154 miljoen inwoners, verdeeld over 250 verschillende etnische groepen. De belangrijkste bevolkingsgroepen zijn de Hausa en Fulani in het noorden (29%), de Yoruba in het zuidwesten (21%), de Ibo in het zuidoosten (18%) en de Ijaw in het zuiden (10%). Ook de Kanuri (4%), de Ibibio (3,5%) en de Tiv (2,5%) vormen stammen van respectabele grootte. De bevolkingsdichtheid is ongeveer 160 inwoners per km². Het geboortecijfer is 36 en het sterftcijfer 16 per duizend inwoners. De levensverwachting is gemiddeld 47 jaar. Ongeveer 70% van de bevolking is werkzaam in de landbouw, 10% in de industrie en 20% in dienstverlenende beroepen.⁴ Nigeria staat op plaats 142 van de 169 landen op de *Human Development Index (HDI)*, de VN-index voor sociale ontwikkeling.⁵

2.1.4 Taal

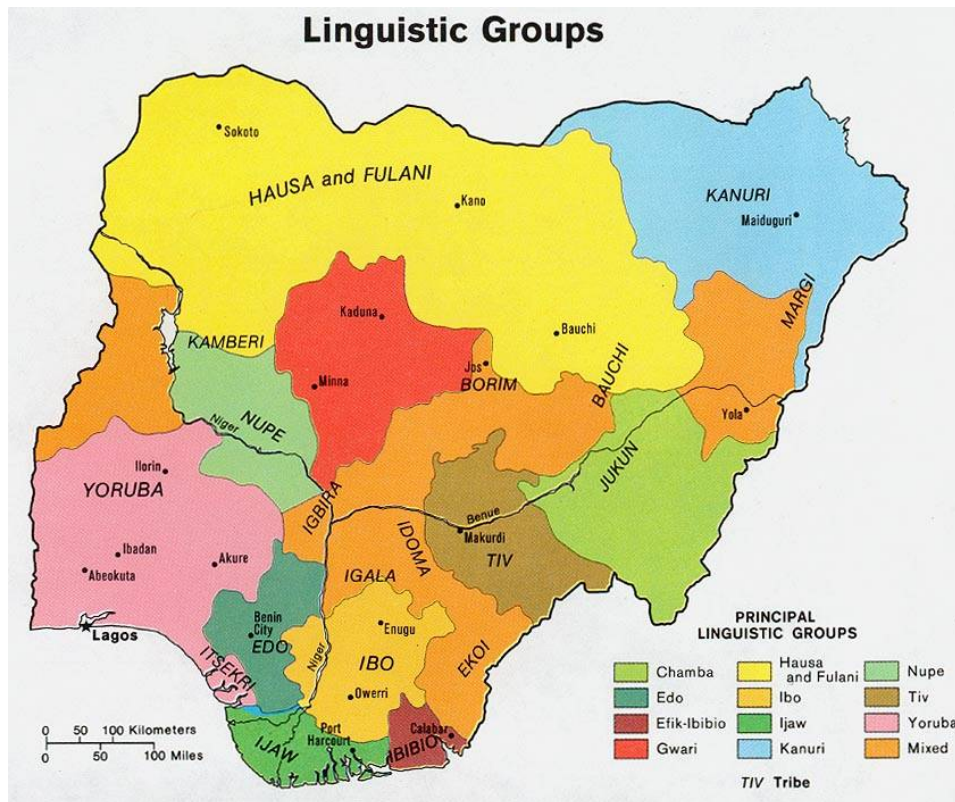
In Nigeria worden meer dan 500 verschillende lokale talen gesproken. Hoewel Engels de officiële taal is, wordt het in de praktijk veelal als tweede taal gebruikt. In de zuidelijke staten wordt over het algemeen Pidgin-Engels gesproken, een van

³ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en www.wikipedia.org (31 augustus 2010).

⁴ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011), CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011) en Reuters, *Key facts on Nigeria* (31 maart 2011).

⁵ Human Development Index (HDI) – 2010 Rankings (www.hdr.undp.org/en/statistics, 31 maart 2011).

het standaard Engels afwijkende zelfstandige taal. De belangrijkste lokale talen zijn Hausa in het noorden, Yoruba in het zuidwesten en Ibo in het zuidoosten. Onderwijs wordt in principe in het Engels gegeven. Afhankelijk van de regio wordt Hausa, Yoruba of Ibo als taal onderwezen.⁶

2.1.5 Godsdienst

De twee grootste religies in Nigeria zijn de islam en het christendom. Circa 50% van de bevolking is moslim en 40% christen. Ongeveer 10% is animistisch, maar in de praktijk zijn christelijke Nigerianen ook aanhanger van de traditionele inheemse godsdiensten. Het noorden van het land is voornamelijk islamitisch, het zuiden christelijk.⁷

⁶ www.wikipedia.org (31 augustus 2010), Reuters, *Nigerian academics seek to elevate humble Pidgin* (20 september 2010), www.etnologue.com/languages (24 september 2010), EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011) en CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011). Veel leraren (zeker in de rurale gebieden) zijn het Engels niet goed machtig en schakelen daarom veelal over naar de lokale taal.

⁷ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), US Department of

2.1.6 Munteenheden

De Nigeriaanse munteenheden zijn de *Nigerian Naira* (internationale monetaire afkorting NGN). Eind maart 2011 was € 1 circa NGN 220 en US\$ 1 circa NGN 155).⁸

2.2 Staatsinrichting

Nigeria is een federale republiek, bestaande uit 36 deelstaten en het territorium Abuja (*Federal Capital Territory*). Abuja is sinds 1991 de hoofdstad; daarvoor had de havenstad Lagos die functie. Op 29 mei 1999 werd de huidige Nigeriaanse grondwet van kracht, waarin het mandaat en het functioneren van de verschillende staatsorganen zijn opgenomen en die voorziet in een scheiding van de uitvoerende, de wetgevende en de rechterlijke macht.⁹

2.2.1 Uitvoerende macht

De uitvoerende macht berust bij de president en de uit meer dan 40 ministers bestaande Federale Uitvoerende Raad (*Federal Executive Council*). De president, die zowel staatshoofd als regeringsleider is, wordt direct gekozen voor een termijn van vier jaar. Hij kan slechts eenmaal voor een volgende termijn van vier jaar worden herkozen. Volgens zoneringsafspraken wisselt het presidentschap na een ambtstermijn van acht jaar tussen het overwegend islamitische noorden en het meer christelijke zuiden. De zoneringsafspraken vormden in de verslagperiode onderwerp van discussie (zie § 2.4.3 ‘Aanloop naar verkiezingen 2011’).¹⁰

De president benoemt de ministers. Naast de federale regering in Abuja spelen de regeringen op deelstaatniveau een belangrijke rol. De deelstaatleiders

State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010), CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011) en Reuters, *Key facts on Nigeria* (31 maart 2011). Zie ook § 3.4.3 ‘Vrijheid van godsdienst’ (Mensenrechten).

⁸ www.coinmill.com / the currency converter (1 april 2011).

⁹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011) en CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011). Zie ook § 2.1.2 ‘Bestuurlijke indeling’.

¹⁰ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), Reuters, *Key political risks to watch in Nigeria* (1 november 2010), Reuters, *Nigeria's Jonathan set for victory in primaries* (14 januari 2011), EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011) en CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011).

(gouverneurs) worden direct gekozen voor een periode van twee jaar. Op hun beurt benoemen zij de deelstaatministers (*Commissioners of the State Government*).¹¹

Vanaf 29 mei 2007 tot zijn overlijden op 5 mei 2010 was Umaru Yar'Adua (een noordelijke moslim) van de *People's Democratic Party (PDP)* president van Nigeria. Hij werd in die functie opgevolgd door vicepresident Goodluck Jonathan (een zuidelijke christen), eveneens van de PDP.¹²

2.2.2 Wetgevende macht

De wetgevende macht berust bij de Nationale Vergadering (*National Assembly*), bestaande uit een Senaat (*Senate*) met 109 leden en een Huis van Afgevaardigden (*House of Representatives*) met 360 leden. De leden van beide kamers worden direct gekozen voor een termijn van vier jaar. Daarnaast kent elke deelstaat een eigen Huis van Afgevaardigden, waarvan de leden eveneens direct worden gekozen. Zowel in het federale Huis van Afgevaardigden als in de Senaat beschikt de *People's Democratic Party (PDP)* van president Jonathan over een absolute meerderheid van de zetels.¹³

2.2.3 Rechterlijke macht

De rechterlijke macht wordt gevormd door een stelsel van rechtbanken, met op federaal niveau een *Supreme Court of Justice*, een *Federal Court of Appeal* en een *Federal High Court*. Op deelstaatniveau zijn er de *High Courts*, de *Sharia Courts* (alleen in de twaalf noordelijke deelstaten die de *sharia* hebben ingevoerd: Bauchi, Borno, Gombe, Jigawa, Kaduna, Kano, Katsina, Kebbi, Niger, Sokoto, Yobe en Zamfara) en de *Customary Courts of Appeal*. Behalve binnen deze formele structuur wordt er op lokaal niveau recht gesproken door traditionele hoofden en religieuze functionarissen.¹⁴

¹¹ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹² Algemeen Dagblad, *President Umaru Yar'Adua van Nigeria dood* (6 mei 2010), Trouw, *Goodluck Jonathan nieuwe president Nigeria* (6 mei 2010), NRC, *Jonathan legt eed af als nieuwe president Nigeria* (6 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010). Zie ook § 2.4 'Politieke ontwikkelingen'.

¹³ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011).

¹⁴ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010) en CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011). Zie ook § 3.4.5 'Rechtsgang'.

2.3 Geschiedenis

Nigeria werd in 1903 een kolonie van Groot-Brittannië. Voordat de Britten naar Nigeria kwamen, was het land, dat ook al door andere Europeanen was bezocht, grofweg verdeeld in een noordelijk en een zuidelijk deel die sterk van elkaar verschilden. In het noorden speelde de islam een belangrijke rol, in het zuiden de meer traditionele inheemse godsdiensten en later ook het christelijk geloof. Onder het Britse koloniale bestuur werden noord en zuid samengevoegd tot het huidige Nigeria.¹⁵ Hieronder volgt een beknopt overzicht van de recente geschiedenis vanaf de onafhankelijkheid in 1960.

2.3.1 Periode 1960-1986

Na jaren van Britse overheersing werd Nigeria op 1 oktober 1960 onafhankelijk. In de periode van de Eerste Republiek (1960-1966) had het land een parlementaire democratie, maar daarna volgden de militaire coups elkaar tot 1986 op.¹⁶ Aan de basis van alle coups lagen etnische en regionale conflicten ten grondslag. In deze periode vond ook de Biafra-oorlog (1967-1970) plaats.¹⁷ In feite was het een etnisch conflict tussen de Ibo en de Hausa, waarbij honderdduizenden burgers omkwamen door geweld en ontbering.¹⁸

2.3.2 Periode 1986-1999

Vanaf 1986 leidde generaal Ibrahim Babangida, die in een vreedzame coup aan de macht was gekomen, het land naar economische stabiliteit en de overgang naar een burgerbestuur. De democratische presidentsverkiezingen in 1993 die werden gewonnen door zakenman Moshood Abiola, werden om onduidelijke redenen ongeldig verklaard. Babangida deed de macht over aan een interim-regering,

¹⁵ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), home.planet.nl (30 september 2010), Reuters, *Nigeria, 50 years after independence* (1 oktober 2010), www.landendweb.net/nigeria/geschiedenis (8 oktober 2010), ICG, *Northern Nigeria: Background to conflict* (20 december 2010) en CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011).

¹⁶ Met uitzondering van de periode 1979-1983 (de Tweede Republiek), toen Nigeria een burgerregering had (home.planet.nl, 30 september 2010).

¹⁷ De Biafra-oorlog was een wrede burgeroorlog, waarbij slag werd geleverd tussen het centrale gezag en de opstandige regio Biafra, die eenzijdig de onafhankelijkheid had uitgeroepen. De bloedige strijd van tweeënhalf jaar werd beëindigd met de capitulatie van Biafra in 1970.

¹⁸ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), home.planet.nl (30 september 2010), Reuters, *Nigeria, 50 years after independence* (1 oktober 2010), www.landendweb.net/nigeria/geschiedenis (8 oktober 2010) en ICG, *Northern Nigeria: Background to conflict* (20 december 2010).

geleid door zakenman Ernest Shonekan. Al in hetzelfde jaar nam minister van Defensie generaal Sani Abacha het roer over. Hij stelde een volledig militair regime in en leidde Nigeria tot zijn plotselinge dood in juni 1998 met harde hand. Onder zijn bewind werden in 1995 Ken Saro-Wiwa en acht medeactivisten ter dood veroordeeld en opgehangen.¹⁹ Abacha werd opgevolgd door generaal Abdulsalami Abubakar, die in februari 1999 democratische verkiezingen organiseerde. Deze werden gewonnen door Olusegun Obasanjo van de *People's Democratic Party (PDP)*, generaal buiten dienst en politiek gevangene onder generaal Abacha. Met zijn aantreden als gekozen president kwam een einde aan een jarenlange militaire dictatuur.²⁰

2.3.3 Periode 1999-2007

De periode 1999 tot 2007 kan worden gekenmerkt als het tijdperk van president Obasanjo. Onder zijn bewind werd een begin gemaakt met de aanpak van de corruptie, werd het leger hervormd en werden de mensenrechtenschendingen die tijdens het militaire bewind waren gepleegd, door een waarheidscommissie (het zogenaamde Oputa-panel) onderzocht.²¹ De persvrijheid werd in ere hersteld en politieke gevangenen werden vrijgelaten. In april 2003 vonden zowel presidentiële als lokale verkiezingen plaats. Obasanjo en zijn PDP wonnen beide verkiezingen met ruime meerderheid. In zijn tweede ambtsperiode heeft president Obasanjo er veel aan gedaan zijn eigen macht en die van de PDP verder te versterken. Zo probeerde hij de grondwet te wijzigen om een derde ambtstermijn als president mogelijk te maken. Zijn voorstel kreeg echter niet de vereiste tweederde meerderheid in de Senaat. In april 2007 vonden opnieuw verkiezingen plaats.²²

¹⁹ Ken Saro-Wiwa was een mensenrechtenactivist, die opkwam voor de rechten van de Ogoni, het volk dat woont in de delta van de Niger, waar olie wordt gewonnen. Als president van de *Movement for the Survival of the Ogoni People (MOSOP)* voerde Saro-Wiwa campagne tegen de schade aan het milieu door de activiteiten van oliemaatschappijen. The Independent, *Ken Saro-Wiwa: All the things he predicted have come to pass* (26 mei 2009), BBC News, *Shell settles Nigeria deaths case* (9 juni 2009) en AI, *15th anniversary execution of Ken Saro-Wiwa* (10 november 2010).

²⁰ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), home.planet.nl (30 september 2010), www.landenweb.net/nigeria/geschiedenis (8 oktober 2010) en Reuters, *Nigeria's road to democracy* (14 januari 2011).

²¹ De waarheidscommissie nam in oktober 2001 de laatste verhoren af. De resultaten waren teleurstellend. Oud-regeringsleiders hadden geweigerd om voor de commissie te verschijnen. Harde bewijzen waren niet op tafel gekomen. De bevolking kwam weinig meer te weten dan zij al wist (home.planet.nl, 30 september 2010).

²² home.planet.nl (30 september 2010), AI, *Jaarboek Nigeria 2007* (www.amnesty.nl, 7 oktober 2010) en www.landenweb.net/nigeria/geschiedenis (8 oktober 2010).

2.3.4 Verkiezingen 2007

De aanloop naar de presidents- en parlementsverkiezingen van 14 april 2007 en de verkiezingen voor de deelstaatparlementen en gouverneurs van 21 april 2007 verliepen onrustig. Internationale waarnemers noemden de verkiezingen frauduleus. De organisatie van de kiezersregistratie was niet op orde en er vond veel geweld en intimidatie plaats van tegenstanders en kiezers. Volgens de *Independent National Electoral Commission (INEC)* was de opkomst 60%; de meeste onafhankelijke waarnemers schatten deze echter op minder dan 20%.²³

Omdat een derde ambtstermijn van Obasanjo niet meer tot de mogelijkheden behoorde, schoof regeringspartij PDP de uit het noorden afkomstige moslim Umaru Yar'Adua (gouverneur van de deelstaat Katsina) als partijkandidaat voor het presidentschap naar voren. Hij stond bekend als een weinig charismatische persoonlijkheid (in tegenstelling tot Obasanjo), maar werd als een van de weinige gouverneurs niet beschuldigd van corruptie. Als kandidaat voor het vicepresidentschap werd de gouverneur van de zuidelijke deelstaat Bayelsa, Goodluck Jonathan, aangewezen.²⁴

Naast Yar'Adua waren de belangrijkste oppositiekandidaten voor het presidentschap Atiku Abubakar van het *Action Congress (AC)*²⁵ en Muhammadu Buhari van de *All Nigeria People's Party (ANPP)*. In totaal waren er 21 kandidaten. Yar'Adua won de verkiezingen en op 29 mei 2007 werd hij beëdigd als nieuwe president van Nigeria. De PDP verwierf 70% van de zetels in het nationale parlement en 75% van de gouverneurszetels. De verkiezingen van 2007 waren de eerste in Nigeria waarin een gekozen burgerregering de macht overdroeg aan een andere gekozen burgerregering.²⁶

²³ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), De Pers, *Twijfels over verkiezingen Nigeria* (8 september 2010) en AI, *Jaarboek Nigeria 2007* (www.amnesty.nl, 7 oktober 2010).

²⁴ AI, *Jaarboek Nigeria 2007* (www.amnesty.nl, 7 oktober 2010).

²⁵ Atiku Abubakar was vice-president van de PDP, maar trok zich in 2007 terug na een vete met toenmalig president Olusegan Obasanjo en sloot zich aan bij het AC. Sinds april 2010 heeft hij zich weer verenigd met de PDP (EIU, *Country Report Nigeria*, september 2010).

²⁶ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), AP, *Hof Nigeria bevestigt uitslag verkiezingen 2007* (www.nieuws.nl, 6 oktober 2010) en AI, *Jaarboek Nigeria 2007* (www.amnesty.nl, 7 oktober 2010).

2.4 Politieke ontwikkelingen

Gedurende de verslagperiode stonden de politieke ontwikkelingen voornamelijk in het teken van het overlijden van president Umaru Yar'Adua in mei 2010 en de aanloop naar de verkiezingen in april 2011, die met de nodige spanningen en geweldsuitbarstingen gepaard ging.²⁷

2.4.1 Regeerperiode Umaru Yar'Adua (2007-2010)

Een van de voornaamste doelstellingen in het beleid van president Yar'Adua was de strijd tegen de wijdverbreide corruptie. Nigeria staat op de *Corruption Perceptions Index 2010* op plaats 134 van de 178 landen.²⁸ Het belangrijkste orgaan van de Nigeriaanse regering in de strijd tegen corruptie is de *Economic and Financial Crimes Commission (EFCC)*. Direct na zijn aantreden gaf Yar'Adua de EFCC alle ruimte. Zo greep hij niet in, toen de commissie een aantal leden van de voormalige regering liet arresteren, onder wie invloedrijke PDP-leden. In de loop van zijn ambtsperiode wijzigde dat beeld en kreeg de EFCC steeds minder speelruimte.²⁹ Volgens critici pakt de commissie momenteel vooral politieke opposenten aan en komt zij niet in actie bij corruptie door de huidige politieke machthebbers. Vervolg van verdachten van corruptie is overigens een gecompliceerde aangelegenheid, omdat het om een wijd vertakt maatschappelijk probleem gaat. Straffen voor corruptie blijven veelal beperkt tot een geldboete.³⁰

²⁷ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), Reuters, *Nigerian bomb probe raises political tensions* (4 oktober 2010), Reuters, *Key political risks to watch in Nigeria* (1 november 2010), Reuters, *Bombs, shootings hit Nigeria before election year* (29 december 2010), Reuters, *What will Nigeria's surge in violence mean?* (1 januari 2011), Reuters, *Buildings burn, death toll mounts in central Nigeria* (30 januari 2011), Reuters, *Key political risks to watch in Nigeria* (1 februari 2011) en EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011).

²⁸ Transparency International, *Corruption Perceptions Index 2010* (www.transparency.org, 31 maart 2011).

²⁹ De directeur van EFCC, Nuhu Ribadu, werd om onduidelijke redenen uit zijn functie ontheven. Hij had de reputatie van doortastende anticorruptie onderzoeker, onder wiens leiding de EFCC hoge politici aanpakte. In september 2009 vluchtte Ribadu, nadat zijn auto was beschoten, naar het Verenigd Koninkrijk, van waar hij zijn strijd tegen corruptie voortzette. Inmiddels is hij teruggekeerd naar Nigeria en doet mee aan de presidentsverkiezingen als kandidaat voor het *Action Congress of Nigeria (ACN)*. Center for Global Development, *Fighting Corruption in Nigeria: Nuhu Ribadu* (18 april 2010), P.M. News Nigeria, *Ribadu Is ACN Presidential Candidate* (14 januari 2011), Reuters, *Nigeria presidential election candidates* (20 januari 2011) en Reuters, *Nigeria former corruption tsar launches election bid* (16 februari 2011).

³⁰ Center for Global Development, *Fighting Corruption in Nigeria* (19 april 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), IRIN, *Nigeria: Police abuses rife despite anti-corruption efforts* (20 augustus 2010), Global Insight, *Nigeria: Aide*

Eind 2009 vertrok president Yar'Adua naar Saoedi-Arabië voor een medische behandeling. Hij kampte al jaren met een zwakke gezondheid. Yar'Adua verzuimde echter tijdelijke waarneming te regelen. Om te voorkomen dat het land stuurloos zou worden, werd de presidentiële macht door het parlement overgedragen aan vicepresident Goodluck Jonathan met de restrictie dat Jonathan zou terugtreden, zodra Yar'Adua voldoende was hersteld.³¹ Na een verblijf van drie maanden keerde hij eind februari 2010 met de nodige geheimzinnigheid omgeven terug naar Nigeria. Naar verluidt zou zich achter de schermen een machtsstrijd afspelen tussen hem en de vicepresident. Analisten vermoedden dan ook dat zijn plotselinge terugkeer te maken had met de vrees dat hem de presidentiële macht zou ontglippen. Tussen aanhangers van de president en van Jonathan waren er geregeld spanningen.³² Yar'Adua liet zich echter niet meer in het openbaar zien. Op 5 mei 2010 overleed hij aan de gevolgen van hart- en nierproblemen.³³

2.4.2 Regeerperiode Goodluck Jonathan (vanaf 2010)

Jonathan is president tot aan de volgende presidentsverkiezingen, die in april 2011 worden gehouden. Hij is inmiddels gekozen als presidentskandidaat voor de *People's Democratic Party* (PDP) en heeft zich kandidaat gesteld voor een volgende termijn.³⁴ De nieuw aangetreden interim-president beloofde dat zijn regering zich tijdens zijn korte ambtsperiode zou richten op goed bestuur met speciale aandacht voor energievoorziening, electorale hervormingen, corruptiebestrijding en het handhaven van vrede in de olierijke Nigerdelta. Op al deze terreinen heeft hij activiteiten ontplooid, maar over het algemeen is hiervan tot nog toe niet zoveel terechtgekomen.³⁵ De aandacht richtte zich gedurende de verslagperiode vooral op de campagne van zijn PDP-kandidatuur voor het

to Former Nigerian President Faces Corruption Charges in Multi-Million-Dollar Cash-for-Contract Scandal (14 oktober 2010), Africa News, *EFCC – Between Anti-Corruption Crusade And Political Agenda* (11 januari 2011) en HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011).

³¹ NOS Nieuws, *Parlement Nigeria zet president aan de kant* (9 februari 2010).

³² NOS Nieuws, *President Nigeria keert onverwacht terug* (24 februari 2010).

³³ NRC Handelsblad, *Nigeriaanse president Yar'Adua overleden* (6 mei 2010) en Volkskrant, *President Nigeria Umaru Yar'Adua overleden* (6 mei 2010).

³⁴ NRC Handelsblad, *Goodluck Jonathan wil president van Nigeria blijven* (15 september 2010) en Reuters, *Nigerian President Goodluck Jonathan* (13 januari 2011).

³⁵ Trouw, *Goodluck Jonathan nieuwe president Nigeria* (6 mei 2010), NRC, *Jonathan legt eed af als nieuwe president Nigeria* (6 mei 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), Reuters, *Nigeria's Jonathan launches election bid* (18 september 2010), HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011), EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011), EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011), Reuters, *Nigeria unveils "gas revolution" weeks before polls* (24 maart 2011) en Reuters, *Nigerian president promises jobs, electricity* (26 maart 2011). Zie ook § 2.5.1 'Nigerdelta' (Veiligheidssituatie).

presidentschap in 2011. Zijn kansen voor deelname waren aanvankelijk niet zeker vanwege de heersende opinie dat het noorden na het vroegtijdig overlijden van Yar'Adua (een noordelijke moslim) het recht had op minstens nog een ambtstermijn.³⁶ Jonathan ging echter door met zijn campagne en hij ondervond hierbij steun van diverse deelstaatleiders, ook uit het noorden.³⁷

2.4.3 Aanloop naar verkiezingen 2011

De aanloop naar de verkiezingen in april 2011 verliep relatief kalm. Wel werd het verkiezingsproces gekenmerkt door spanningen en lokale geweldsuitbarstingen. De uitingen van politiek geweld zijn tot op heden weliswaar betrekkelijk beperkt in aantal, maar wel gericht en goed doordacht.³⁸ Gedurende de verslagperiode vonden er diverse aanslagen en moorden plaats. Politiek adviseur van gouverneur Malam Isa Yuguda van de noordelijke deelstaat Bauchi, Jamilu Bauchin, werd in augustus 2010 vermoord bij een wegblokkade. Vrijwel tegelijkertijd raakte de veiligheidsadviseur Sule Giwa van gouverneur Yuguda zwaar gewond bij een schietpartij midden in Bauchi stad. In dezelfde maand vond ook een moordaanslag plaats op een leider van de *Movement for the Emancipation of the Niger Delta (MEND)*, Soboma George, na bezoek aan een voetbalwedstrijd in Port Harcourt (Rivers state). Eind januari 2011 werd Fannami Gubio, een gouverneurskandidaat van de in Borno State (noordoost Nigeria) heersende *All Nigeria People's Party (ANPP)* tijdens een politieke bijeenkomst in koelen bloede vermoord. Er zijn geen directe bewijzen dat de gewelddadigheden te maken hebben met de verkiezingen, maar waarnemers achten het echter aannemelijk dat de motieven ervoor politiek van aard zijn, bedoeld om te intimideren.³⁹

³⁶ Reuters, *Nigeria's presidency and the north-south question* (18 september 2010), EIU, *Country Report Nigeria* (december 2010), Reuters, *Nigeria court rejects challenge to Jonathan poll bid* (10 januari 2011) en Reuters, *Nigerian President Goodluck Jonathan* (14 maart 2011). Zie ook § 2.2.1 'Uitvoerende macht' (Staatsinrichting).

³⁷ Reuters, *Support grows for Nigerian leader to stand in polls* (26 juli 2010), Reuters, *Nigerian leader campaigns on eve of primaries* (12 januari 2011), Reuters, *Nigeria's Jonathan wins ruling party primaries* (14 januari 2011), Reuters, *Nigeria's Jonathan woos the centre in campaign opener* (7 februari 2011), EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011) en Reuters, *Nigeria's Jonathan wraps up campaign in Muslim north* (16 maart 2011). Zie voorts § 2.4.3 'Aanloop naar verkiezingen 2011'.

³⁸ Reuters, *Key political risks to watch in Nigeria* (1 december 2010), Reuters, *Bombs, shootings hit Nigeria before election year* (29 december 2010), Reuters, *What will Nigeria's surge in violence mean?* (1 januari 2011), ICG, *Nigeria's Elections: Reversing the Degeneration?* (24 februari 2011), Reuters, *Three killed in explosion at Nigeria election rally* (3 maart 2011), AI, *Nigeria warned over rise in pre-election violence* (18 maart 2011) en Reuters, *Nigeria opposition says police killed supporters* (22 maart 2011).

³⁹ Reuters, *Powerful ex-gang leader shot in Nigerian oil hub* (25 augustus 2010), Reuters, *Nigerian police recover body of former gang leader* (27 augustus 2010), AP, *Nigeria: Killings, violence come as election looms* (30 augustus 2010), all.African.com, *Nigeria:*

Gouverneur Yuguda raakte begin 2009 nog in opspraak door van partij te wisselen. Was hij eerder lid van de oppositionele *All Nigerian People's Party (ANPP)*, na zijn verkiezing tot gouverneur en huwelijk met de dochter van toenmalig president Yar'Adua stapte hij over naar de *People's Democratic Party (PDP)*. Met zijn openlijke keuze voor huidig president Goodluck Jonathan liep hij uit de pas met andere noordelijke gouverneurs die zich op dat moment nog op de vlakte hielden of openlijk kozen voor handhaving van het zogenaamde zoneringsprincipe waarbij de president afwisselend twee termijnen van het noorden en vervolgens twee termijnen van het zuiden afkomstig is. Zoals eerder vermeld zou de zuidelijke Jonathan in dat geval niet in aanmerking komen voor de PDP-kandidatuur.⁴⁰ De partijtop gaf aan zoneringsprincipe te handhaven, maar verbood Jonathan niet om zich kandidaat te stellen. Medio januari 2011 werd Jonathan door zijn partij gekozen als presidentskandidaat voor deelname aan de verkiezingen in april 2011.⁴¹ Kandidaten van de belangrijkste oppositiepartijen zijn: Muhammadu Buhari van het *Congress for Progressive Change (CPC)*, Ibrahim Shekarau van de *All Nigeria People's Party (ANPP)* en Nuhu Ribadu van het *Nigeria's Action Congress (ACN)*.⁴²

Aanvankelijk waren de presidents-, parlaments- en deelstaatverkiezingen gepland voor januari 2011, maar op verzoek van de *Independent National Electoral Commission (INEC)* werden deze om logistieke en organisatorische redenen verschoven naar april 2011 (parlement: 9 april, president: 16 april, deelstaat: 26 april).⁴³ Op 7 september 2010 maakte Jonathan bekend dat hij zich officieel kandidaat zou stellen voor het presidentschap van 2011-2015. Op dezelfde dag

Gunmen Shoot Yuguda's Orderly, Aide (30 augustus 2010), Reuters, *Nigeria bombs set stage for bitter election battle* (5 oktober 2010), Reuters, *Bomb fallout overshadows run-up to Nigeria elections* (7 oktober 2010), Reuters, *Politics not religion underlie Nigeria violence* (5 januari 2011), Reuters, *Nigerian electoral candidate shot in northeast city* (28 januari 2011), EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011), Reuters, *Regional battlements in Nigeria elections* (11 februari 2011), Reuters, *Blast hits Nigeria opposition office in oil delta* (21 februari 2011) en ICG, *Nigeria's Elections: Reversing the Degeneration?* (24 februari 2011).

⁴⁰ Reuters, *Nigerian president may not contest 2011 polls* (17 augustus 2010) en Reuters, *Nigeria's Babangida threatens to quit ruling party* (7 december 2010).

⁴¹ Reuters, *Nigeria's Jonathan wins ruling party primaries* (14 januari 2011) en ICG, *Nigeria's Elections: Reversing the Degeneration?* (24 februari 2011).

⁴² Reuters, *Candidates for Nigeria's presidency and vice presidency* (31 maart 2011).

⁴³ Reuters, *Legal wrangling delays Nigeria election preparations* (18 augustus 2010), Reuters, *Nigeria parl't body accepts need for poll delay* (27 september 2010), Reuters, *Nigeria must move fast on polls timetable* (15 oktober 2010), Reuters, *Nigeria voter registration to start in January* (2 november 2010), Reuters, *Nigeria's election timetable* (23 november 2010), EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011), Reuters, *Nigeria pushes back polls after logistics chaos* (3 april 2011), Trouw, *Stembiljetten te laat binnen: Nigeria stelt verkiezingen uit* (4 april 2011) en NRC Handelsblad, *Nigeria stelt alle verkiezingen uit* (4 april 2011).

voerde de fundamentalistische beweging *Boko Haram*⁴⁴ een aanval uit op een gevangenis in de noordoostelijke stad Bauchli, waarbij meer dan 700 gevangenen ontsnapten.⁴⁵ Onder hen bevonden zich 150 eerder gearresteerde strijders van deze beweging, die in 2009 waren opgepakt nadat *Boko Haram* diverse politiebureaus had aangevallen. Hierbij vielen honderden doden en gewonden tijdens gevechten tussen veiligheidstroepen en de radicale islamitische beweging. In de aanloop naar de komende verkiezingen was sprake van politieke, religieuze en etnische spanningen in noordoost en centraal Nigeria (Jos-plateau). De stad Jos is nog nooit zo gepolitiseerd geweest.⁴⁶

Begin september 2010 verving president Jonathan vrij onverwacht de top van politie en leger, die tot op dat moment overwegend noordelijk was, door zuidelijke aanhangers. De nieuwe benoemingen versterkten het beeld dat Jonathan zijn machtsbasis in de aanloop naar de verkiezingen wilde verstevigen.⁴⁷

2.4.3.1 Politieke partijen

De grondwet staat vorming van politieke partijen toe. Politici kunnen vrijelijk campagne voeren. Gedurende de verslagperiode registreerde de INEC meer dan dertig partijen. De belangrijkste zijn de *People's Democratic Party (PDP)*, de *All Nigeria People's Party (ANPP)*, het *Action Congress of Nigeria (ACN)* en het *Congress for Progressive Change (CPC)*. De PDP is de grootste partij en bestaat voor een belangrijk deel uit mensen met verschillende sociale, etnische, religieuze

⁴⁴ *Boko Haram* ('Westers onderwijs is zondig') is een sektarische beweging binnen de islam die tegen elke vorm van westers onderwijs is en streeft naar de invoering van de islamitische wetgeving (*sharia*) in het hele land. De groepering is vooral actief in de deelstaten Bauchi, Borno, Kaduno, Kano en Yobe (Reuters, *What is Nigeria's Boko Haram*, 28 december 2010). Zie ook § 2.5.2 'Moslimextremisme in noord en noordoost Nigeria'.

⁴⁵ Global Insight, *Nigeria: Prison in Northern Nigeria Attacked by Suspected Members of Islamist Group* (8 september 2010), Spits, *Massale ontsnapping uit gevangenis* (9 september 2010), Terrorism Monitor, *Nigerian security commanders dismissed after Boko Haram militants blast their way out of prison* (16 september 2010) en ICG, *Northern Nigeria: Background to conflict* (20 december 2010).

⁴⁶ Parool.nl, *'Nigeriaanse Taliban' breiden hun offensief uit* (28 juli 2009), US Department of State, *Country Reports on Terrorism – Nigeria* (5 augustus 2010), The New York Times, *Prison Raid in Nigeria Releases Hundreds* (8 september 2010), Reuters, *Nigeria security forces clash with sect* (5 december 2010), Reuters, *Village attacks kill 18 in central Nigeria* (11 januari 2011), Reuters, *Senior Nigerian police officer killed in northeast* (1 februari 2011), EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011), Reuters, *Sectarian divisions haunt central Nigerian City* (17 februari 2011) en Reuters, *Attack in central Nigeria kills at least four* (28 februari 2011). Zie voorts § 2.5.2 'Moslimextremisme in noord en noordoost Nigeria'.

⁴⁷ Reuters, *Nigeria replaces military chiefs ahead of polls* (8 september 2010) en NOS Nieuws, *Nigeria vervangt top politie en leger* (8 september 2010).

en politieke achtergronden. De partij heeft geen duidelijke ideologische signatuur. De ANPP is de tweede partij van het land en heeft veel steun van moslims uit het noorden. De partij wordt gezien als conservatief. Het ACN werd gevormd in 2006 uit een alliantie van verschillende politieke partijen, waaronder de progressieve *Alliance for Democracy (AD)* uit het zuidwesten en een aantal politici uit de PDP. Het is één van de meest actieve oppositiepartijen van het land.⁴⁸

2.5 Veiligheidssituatie

Tijdens de verslagperiode deden zich in Nigeria geregeld geweldsuitbarstingen voor, zowel politiek als crimineel van aard, die een bedreiging vormen voor de veiligheid en stabiliteit in het land. Vooral in de Nigerdelta, in het centrale deel van Nigeria en in noord Nigeria vonden ernstige onlusten plaats. Vaak zijn de ongeregeldeheden het gevolg van de slechte economische situatie en etnische en religieuze spanningen. Militante groeperingen lieten van zich horen en waren betrokken bij moordaanslagen en ontvoeringen. Hoewel diverse arrestaties werden verricht, bleken de lokale en federale autoriteiten niet bij machte tegen de geweldsspiraal afdoende op te treden.⁴⁹ Volgens de *Global Peace Index 2010* scoort Nigeria laag op de ranglijst van veilige en vreedzame landen in de wereld (plaats 137 van de 149 genoteerde landen).⁵⁰ Hieronder volgt een beschrijving van conflicten in verschillende gebieden in Nigeria.

2.5.1 Nigerdelta

De Nigerdelta werd gedurende de verslagperiode geteisterd door oplaaiend geweld. Al sinds het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw voeren militante groeperingen een gewelddadige strijd tegen de Nigeriaanse staat en tegen

⁴⁸ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011).

⁴⁹ AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2010 – Nigeria* (1 juli 2010), Reuters, *Deadly bombings in Nigerian capital* (1 oktober 2010), Reuters, *Nigerian city bolsters security after sect attacks* (13 oktober 2010), The New York Times, *Killings in Nigeria Are Linked to Islamic Sect* (18 oktober 2010), Reuters, *Nigerian militant group threatens oil delta attacks* (8 november 2010), Reuters, *Several kidnapped in Nigeria oil rig attack-sources* (8 november 2010), Reuters, *Security boosted in central Nigeria after attacks* (27 december 2010), HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011), HRW, *Nigeria: New Wave of Violence Leaves 200 Dead* (27 januari 2011), Reuters, *Key political risks to watch in Nigeria* (1 februari 2011), EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011) en Trouw, *Nigeria hoopt op einde geweld* (2 april 2011).

⁵⁰ The Map Scroll, *Global Peace Index 2010* (21 september 2010).

de oliemaatschappijen die in het gebied werkzaam zijn.⁵¹ De inzet van het geweld is de controle over olie-inkomsten en de verdeling van overheids gelden en grond. Factoren die bijdragen aan het geweld zijn armoede, milieuvervuiling en hoge jeugdwerkloosheid. Complicerend in het conflict in de Nigerdelta zijn de grote hoeveelheid (grote en kleine) militante groeperingen, hun ingewikkelde structuren en hun verwevenheid met criminele activiteiten en verstrengeling van belangen met lokale autoriteiten. Veel militante groepen worden gefinancierd door lokale politici, die hen inzetten om politieke tegenstanders te intimideren. De deelstaten waar het meeste geweld voorkomt zijn Delta, Bayelsa en Rivers.⁵²

De Nigeriaanse federale overheid slaagt er niet in de armoede, criminaliteit, verduistering van inkomsten en milieuvervuiling aan te pakken, die in verband staan met het politieke misnoegen in de Delta. Ook is er geen eind gemaakt aan de straffeloosheid die in de Delta heerst. Bewoners in het gebied krijgen vrijwel geen bescherming van de overheid, en veelal ontbreekt het hen aan juridische middelen om tegen oliebedrijven in te gaan. Hoewel de deelstaten in de Nigerdelta door de olie-inkomsten verhoudingsgewijs een hoger budget krijgen toebedeeld dan de andere deelstaten in Nigeria, hebben lokale bestuurders veel van het geld weggesluisd via corruptie en mismanagement.⁵³

De problemen in de Delta hebben geleid tot het verlies van meer dan een vijfde van de olieproductie sinds begin 2006. Het aantal gewapende groeperingen is toegenomen en hun acties zijn gewelddadiger en professioneler geworden. De politieke strijd is volgens velen verworpen tot een dekmantel voor allerlei criminele activiteiten. De belangrijkste middelen die de militante groepen inzetten zijn gijzeling van (buitenlandse) werknemers van oliemaatschappijen en het

⁵¹ De Nigerdelta ligt in het zuidoosten van Nigeria en bestaat uit negen deelstaten: Abia, Akwa Ibom, Bayelsa, Cross River, Delta, Edo, Imo, Ondo en Rivers. Al sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw is de Nigerdelta een van de belangrijkste olie-exploitatiegebieden in de wereld.

⁵² AI, *Olie, vervuiling en armoede in de Nigerdelta* (juni 2009), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), Global Insight, *Election 2011: Nigerian Presidential Hopeful Accuses Government of Intimidation* (6 oktober 2010), Reuters, *Conflict in Nigeria's oil delta* (8 november 2010), Reuters, *Key political risks to watch in Nigeria* (1 december 2010), Reuters, *Political attack kills several in Nigeria oil delta* (7 januari 2011), HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011) en EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011).

⁵³ AI, *Olie, vervuiling en armoede in de Nigerdelta* (juni 2009), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), HRW, *Nigeria: Everyone's in on the Game* (augustus 2010), Global Insight, *Election 2011: Nigerian Presidential Hopeful Accuses Government of Intimidation* (6 oktober 2010), Reuters, *Conflict in Nigeria's oil delta* (8 november 2010), all.Africa.com, *Nigeria: Oil Firms Panic as Militants Issue New Threat* (8 november 2010), Le Monde, *La corruption au Nigeria dénoncée par la compagnie Shell* (13 december 2010), IRIN, *Nigeria: Corruption-fueled unrest in Delta keeps communities in turmoil* (17 december 2010), HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011) en EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011).

opblazen van oliepijpleidingen.⁵⁴ De overheid reageerde op aanvallen van en ontvoeringen door militante groeperingen met het inzetten van de *Joint Task Force (JTF)*, een speciale militaire eenheid voor de Nigerdelta.⁵⁵

Het is niet mogelijk een volledig overzicht te geven van de militante groeperingen die actief zijn in de Nigerdelta, omdat hun aantal en samenstelling snel wisselen. De groep die gedurende de verslagperiode het meest in het nieuws was, is de *Movement for the Emancipation of the Nigerdelta (MEND)*.⁵⁶ Deze beweging – en de vele facties die zich hieronder scharen – eiste de meeste aanvallen op de olie-industrie op. MEND verlangt terugtrekking van leger en politie uit de Nigerdelta, de vrijlating van verschillende leiders van militante groeperingen en een groter deel van de olieopbrengsten voor de inwoners van de Nigerdelta.⁵⁷

Henry Okah wordt gezien als een van de belangrijkste leiders van MEND. Nadat hij Nigeria ontvlucht was, werd hij in februari 2008 opgepakt in Angola en uitgeleverd aan Nigeria, waar hij vervolgens werd aangeklaagd wegens smaad, terrorisme en wapensmokkel. Tijdens zijn proces kwam naar voren dat hij aan een nieraandoening leed, waarna zijn zaak werd geseponeerd. In juni 2009 werd hij vrijgelaten in het kader van een initiatief waarmee de regering hoopte een eind te kunnen maken aan de onrust in het olierijke gebied en MEND zich zou aansluiten bij de amnestieregeling (zie hieronder), die medio 2009 inging. Een aantal andere leiders van MEND gaf gehoor aan de regeling en leverde hun wapens in, maar Henry Okah weigerde. Wel vonden gesprekken met de regering plaats, maar die liepen op niets uit. Een eerder overeengekomen staakt-het-vuren brokkelde al snel

⁵⁴ Mondiaal Nieuws, *Olie-oorlog in Nigeria opnieuw in de schijnwerpers* (4 oktober 2010), Reuters, *Gunmen kidnap crew from Afren oil rig in Nigeria* (8 november 2010), Reuters, *Egyptian worker killed in Nigeria oil delta* (1 december 2010), Reuters, *Nigeria militants say hit oil pipeline in delta* (6 december 2010), Frankfurter Allgemeine Zeitung, *Nigerias Glück, Nigerias Elend* (10 december 2010), Reuters, *Egyptian oil worker kidnapped from Nigerian vessel* (21 januari 2011), ANP, *Shell niet van plan om Nigeria te verlaten* (26 januari 2011), Reuters, *Lethal illegal refineries dot Nigeria's oil delta* (5 maart 2011) en Reuters, *Nigerian militants claim attack on Agip oil facility* (16 maart 2011).

⁵⁵ AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2010 – Nigeria* (1 juli 2010), Reuters, *Nigeria frees hostages, seizes oil militant camps* (18 november 2010), Reuters, *Nigerian army arrests militant gang behind kidnaps* (20 november 2010), AFP, *Nigerian militants threaten retaliation following arrest of members* (22 november 2010), Reuters, *Civilians flee army raids in Nigerian oil delta* (3 december 2010), allAfrica.com, *Nigeria: Alleged JFT Killings* (14 december 2010) en EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011).

⁵⁶ Lees voor een goed begrip van de gewapende groepen in de Nigerdelta het rapport *Understanding the Armed Groups of the Nigerdelta* (september 2009), van de *Council on Foreign Relations* (New York). Hieruit blijkt onder meer dat MEND eigenlijk niet bestaat als groep, maar steeds wisselt van samenstelling en grootte.

⁵⁷ Mondiaal Nieuws, *Olie-oorlog in Nigeria opnieuw in de schijnwerpers* (4 oktober 2010).

af. Na bedreigd te zijn, week Okah uit naar Zuid-Afrika, waar hij enige tijd illegaal verbleef. Begin oktober 2010 werd hij in Johannesburg gearresteerd op verdenking van betrokkenheid bij de bomaanslagen in Abuja tijdens de festiviteiten ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van de Nigeriaanse onafhankelijkheid op 1 oktober dat jaar, waarbij minstens tien personen om het leven kwamen. Okah ontkent alle betrokkenheid. Uit angst voor uitlevering aan Nigeria heeft hij inmiddels bij de Zuid-Afrikaanse autoriteiten politiek asiel aangevraagd.⁵⁸

2.5.1.1 Amnestieregeling

In juni 2009 kondigde voormalig president Yar'Adua amnestie aan voor militanten die bereid waren hun wapens in te leveren en de gewapende strijd te staken. Zij kregen een rehabilitatieprogramma, onderwijs en training aangeboden. De amnestieregeling ging op 6 augustus 2009 in en duurde tot en met 4 oktober 2009. De bedoeling van de maatregel was om rust te brengen in de Nigerdelta. Duizenden plaatselijke milities maakten gebruik van de regeling, die erop neerkwam dat de strijders niet zouden worden vervolgd en begeleiding zouden krijgen bij het vinden van werk.⁵⁹ Hoewel velen ingingen op het aanbod, kwam er van de beloftes van de regering voor het creëren van werkgelegenheid en opleidingsmogelijkheden niet zoveel terecht en steeg de onrust opnieuw op het moment dat Goodluck Jonathan president werd. Van een goede overheidscoördinatie om geweld tegen te gaan was geen sprake. De militanten hadden eerder al aangekondigd dat als de Nigeriaanse regering haar beloftes niet zou nakomen, zij opnieuw naar de wapens zouden grijpen.⁶⁰

⁵⁸ RNW, *Vredesoverleg Nigeria en rebellen* (15 november 2009), Mondiaal Nieuws, *Olie-oorlog in Nigeria opnieuw in de schijnwerpers* (4 oktober 2010), Reuters, *S.Africa charges Nigeria militant Okah over bombing* (4 oktober 2010), Trouw, *Zuid-Afrika beticht Mend-activist van terrorisme* (4 oktober 2010), The New York Times, *Nigerian Government Searches for Culprits Behind Bombings* (5 oktober 2010), all.Africa.com, *Nigeria: Henry Okah Begg South Africa* (5 november 2010) en Reuters, *Nigeria charges 4 with treason over car bombings* (7 december 2010).

⁵⁹ NRC Handelsblad, *Regering Nigeria biedt rebellen amnestie* (6 augustus 2009), RTL Nieuws, *Rebellen Nigeria leveren wapens in* (23 augustus 2009) en Voice of America, *Nigerian military says Delta militant leader has handed over refugee camps to authorities* (13 december 2010).

⁶⁰ Reuters, *Gang murder shows fragility of Nigerian oil amnesty* (30 augustus 2010), NOS Nieuws, *Rebellen Nigeria leggen wapens neer* (5 oktober 2009), RNW, *Nigeria: 15.000 strijders ontwapenen* (9 oktober 2009), Parool.nl, *Rebellen Nigeria dreigen met aanvallen oliemaatschappijen* (15 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), RDC, *Information on the security situation in Delta state including terrorist activity and peace agreements* (september 2010), Mondiaal Nieuws, *Olie-oorlog in Nigeria opnieuw in de schijnwerpers* (4 oktober 2010), Reuters, *Nigeria militants claim attack on Exxon oil facility* (16 november 2010), Reuters, *Nigeria oil industry at risk despite military success*

2.5.2 Moslimextremisme in noord en noordoost Nigeria

Gedurende de verslagperiode vonden wederom gewelddadigheden plaats door de radicale islamitische beweging, *Boko Haram*.⁶¹ Het doel van de beweging is de invoering van de sharia (islamitische wetgeving) in heel Nigeria. Na eerdere aanvallen op een moskee en een politiestation in juli 2010 overviel *Boko Haram*, zoals eerder vermeld⁶², in september 2010 een gevangenis in de stad Bauchli. Vervolgens werd begin oktober 2010 de gematigde sjeik Bashir Mustapha, die bekend stond om zijn uitgesproken kritiek op gewelddadige acties uit naam van de islam, voor zijn woning in Maiduguri (hoofdstad van de deelstaat Borno) vermoord. Later die maand werd een politiebureau in Bara (deelstaat Yobe) aangevallen, waarbij vele doden en gewonden zouden zijn gevallen.⁶³ Eind 2010/begin 2011 bleef het onrustig in het noordoosten met bomexplosies en beschietingen in steden als Abuja, Jos en Maiduguri.⁶⁴

(8 december 2010), IRIN, *Nigeria: Corruption-fed unrest in Delta keeps communities in turmoil* (17 december 2010), Reuters, *Key political risks to watch in Nigeria* (1 februari 2011), Reuters, *Email warns of bombs on Nigeria oil sites, rallies* (14 maart 2011), Reuters, *Nigeria militants claim oil strike, army blames youth* (16 maart 2011) en Reuters, *Next Nigeria leader must progress fragile oil recovery* (30 maart 2011).

⁶¹ De leden van *Boko Haram* noemen zich ook wel de ‘Nigeriaanse Taliban’. Hoewel buitenlandse invloed wordt vermoed, zijn er geen concrete aanwijzingen dat zij banden hebben met de Afghaanse Taliban of Al Qaida (UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria*, 9 juli 2010).

⁶² Zie § 2.4.3 ‘Aanloop naar verkiezingen 2011’ (Politieke ontwikkelingen).

⁶³ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), US Department of State, *Country Reports on Terrorism – Nigeria* (5 augustus 2010), EIU, *Country Report Nigeria* (oktober 2010), Global Insight, *Nigeria: Islamic Sect Suspected of Nigerian Cleric’s Murder* (11 oktober 2010), Reuters, *Suspected Nigeria sect members torch police station* (12 oktober 2010), AFP, *Suspected Islamists Boko Haram attack northern Nigeria police station* (24 oktober 2010), US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010) en Reuters, *Nigeria’s north risks growing sense of alienation* (18 maart 2011).

⁶⁴ IRIN, *Nigeria: Troops accused of abuses in raids in Islamic sect* (22 december 2010), DeMorgen.be, *Nog steeds onrust in Nigeriaanse stad Jos* (26 december 2010), Reuters, *Islamic sect claims Nigeria attacks, toll at 86* (28 december 2010), Reuters, *Bombs, shootings hit Nigeria before election year* (29 december 2010), Reuters, *Blast kills 11 at market in Nigerian capital* (31 december 2010), Reuters, *Policeman shot dead in north-eastern Nigeria* (3 januari 2011), Reuters, *Protest in central Nigerian city after Muslims killed* (8 januari 2011), Reuters, *Village attacks kill 18 in central Nigeria* (11 januari 2011), Reuters, *Senior Nigerian police officer killed in northeast* (1 februari 2011), Reuters, *Muslim cleric shot dead in northeastern Nigeria* (13 maart 2011) en Reuters, *Bomb scare disrupts opposition rally in NE Nigeria* (29 maart 2011).

De extremistische tendensen in het noorden en noordoosten van Nigeria zouden vooral zijn ingegeven door armoede en frustratie over de niet aflatende corruptie. Men hoopte dat de in 2000 ingevoerde sharia hierin verandering zou brengen, maar dit is niet gebeurd. In noord Nigeria, dat al eeuwenlang islamitisch is en waar islamitische leiders veel macht hebben, bestaat geen goed ontwikkeld maatschappelijk middenveld, zoals dat in zuid Nigeria wel bestaat. Onvrede vertaalt zich in extremistische tendensen en biedt een goede voedingsbodem voor organisaties als *Boko Haram*. Veel werkloze jongeren sluiten zich bij dergelijke organisaties aan. Zij hebben hun eigen (streng islamitische) regels en rekruteren mensen die er gevoelig voor zijn. Meestal zijn het mensen uit de directe omgeving, maar het komt ook voor dat iemand uit een aangrenzende islamitische regio in bijvoorbeeld Tsjaad of Niger zich aansluit. Dit is geen nieuwe tendens, ook in het verleden gebeurde dat al. Eens in de zoveel jaar kwam het tot een gewelddadig conflict met de gevestigde orde, waarna meestal weer een rustige periode volgde.⁶⁵

2.5.3 Conflicten tussen moslims en christenen

Spanningen tussen moslims en christenen leidden ook in de verslagperiode weer tot uitbarstingen van geweld. De spanningen zijn deels etnisch en religieus van aard, maar hebben ook te maken met de slechte sociaal-economische situatie en met politieke machtsstrijd. Steeds meer christenen blijken uit het overwegend islamitische noorden naar het zuiden te trekken uit angst voor de toenemende gewelddadigheden.⁶⁶

Ook de verwoestijning in het noorden speelt een rol. Noordelijke etnische groepen trekken naar het zuiden, op zoek naar werk, inkomen en voedsel voor hun vee. Er is in Nigeria een fundamenteel probleem van discriminatie tegen Nigerianen die in een gebied wonen, waar zij niet oorspronkelijk vandaan komen. Hoewel alle inwoners van Nigeria wettelijk het recht hebben om zich te vestigen in elke staat,

⁶⁵ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), HRW, *Nigeria: Everyone's in on the Game* (augustus 2010), Reuters, *Nigeria police catch woman smuggling rifles in maize* (11 november 2010), Reuters, *Suspected Islamic sect gunmen kill two in Nigeria* (19 november 2010) en ICG, *Northern Nigeria: Background to Conflict* (20 december 2010).

⁶⁶ Open Doors, *Van buiten bedreigd, van binnen verscheurd* (oktober 2009), Mondiaal Nieuws, *Geweld in Nigeria laait op* (21 januari 2010), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010), Reuters, *Religious clashes flare in central Nigeria* (26 december 2010), ANP, *VN-topman geschokt door geweld Nigeria* (27 december 2010), Reuters, *Ethnic and religious unrest in Nigeria* (28 december 2010) en Reuters, *Sectarian divisions haunt central Nigerian city* (17 februari 2011).

worden nieuwkomers over het algemeen beschouwd als *non-indigenous* (niet autochtonen) en soms achtergesteld op het gebied van werkgelegenheid, onderwijs en stemrecht. Deze situatie leidt geregeld tot gewelddadige confrontaties met de autochtone bevolking.⁶⁷

Gedurende de verslagperiode kwam het tot ernstige gewelddadigheden tussen de islamitische en christelijke inwoners van de stad Jos⁶⁸ en omgeving, waarbij vele doden en gewonden vielen en huizen, kerken en moskeeën in vlammen opgingen. Bij de aanslagen op christelijke kerken in Jos op kerstavond 2010 en de rellen tussen diverse etnische en religieuze groepen die daarna volgden, kwamen zeker 300 mensen om het leven (zowel christenen als moslims) en sloegen meer dan 4.000 mensen op de vlucht.⁶⁹ De directe aanleiding was niet geheel duidelijk. Doorgaans leven moslims en christenen, die al jaren in hetzelfde gebied wonen, min of meer vreedzaam naast elkaar. Daarentegen is vaak een kleine gebeurtenis al genoeg voor het uitbreken van rellen tussen beide partijen. Bijvoorbeeld onenigheid over vee of een geldkwestie kan dan al snel ontaarden in een religieus conflict.⁷⁰

⁶⁷ Nederlands Dagblad, *Ook in Jos is vreedzaam samenleven mogelijk* (maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010), Reuters, *Religious clashes flare in central Nigeria* (26 december 2010), Reuters, *Key political risks to watch in Nigeria* (1 februari 2011), Reuters, *Religion a deadly tool in central Nigeria politics* (18 februari 2011), Reuters, *Dawn attack on central Nigerian village kills 18* (22 februari 2011), Reuters, *Three burned alive in attack in central Nigeria* (10 maart 2011), Reuters, *Nigeria seizes truck carrying bomb-making material* (11 maart 2011) en Reuters, *Polls will do little to end central Nigeria violence* (28 maart 2011).

⁶⁸ Jos heeft een lange geschiedenis van religieus geweld. De stad ligt op de grens tussen het christelijke zuiden van Nigeria en het noordelijke deel, waar de meerderheid van de bevolking moslim is.

⁶⁹ NOS Nieuws, *Tientallen doden bij geweld Nigeria* (19 januari 2010), NOS Nieuws, *Dodental geweld Nigeria stijgt naar 500* (8 maart 2010), Mondiaal Nieuws, *Moordend geweld in Nigeria* (11 maart 2010), Reuters, *Gunmen kill seven in central Nigeria village* (3 december 2010), Reuters, *Religious clashes flare in central Nigeria* (26 december 2010), Reuters, *Islamic sect claims Nigeria attacks, toll at 86* (28 december 2010), Reuters, *Key political risks to watch in Nigeria* (1 februari 2011) en Reuters, *Village attacks kill six in central Nigeria* (14 maart 2011).

⁷⁰ Mondiaal Nieuws, *Geweld in Nigeria laait op* (21 januari 2010), NOS Nieuws, *Meer doden religieus geweld Nigeria* (23 januari 2010), NOS Nieuws, *Weer veel doden bij geweld Nigeria* (7 maart 2010), Nederlands Dagblad, *Ook in Jos is vreedzaam samenleven mogelijk* (maart 2010), IRIN, *Nigeria: Building the peace* (25 mei 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010), Reuters, *Religious clashes flare in central Nigeria* (26 december 2010), Reuters, *Five dead in sectarian attack in central Nigeria* (11 februari 2011) en Reuters, *Ethnic and religious unrest in Nigeria's Jos* (18 februari 2011).

2.5.4 Burgerwachten

Vooraf in het zuiden en zuidoosten van Nigeria bewaken op veel plaatsen burgerwachten (*vigilant groups*) de openbare orde. In de noordelijke deelstaten in Nigeria, die overwegend islamitisch zijn, zijn geen burgerwachten actief. Wel bestaat er een islamitische ordedienst, de *Hisbah*, die toeziet op de naleving van islamitische voorschriften uit de sharia.⁷¹ De federale politie bemoeit zich niet met de religieuze aspecten van de sharia. De *Hisbah* heeft geen aanhoudings- en opsporingsbevoegdheid, maar kan wel informatie doorspelen aan de politie. In de praktijk fungeert de *Hisbah* vooral als verkeersregelaars en ordebewakers op lokale markten.⁷²

Burgerwachten zijn meestal begonnen als politiek georiënteerde groepen, die voor een bepaalde etnische groep opkwamen. De huidige burgerwachten zijn vooral terug te voeren op het onvermogen van de Nigeriaanse staat om de veiligheid te garanderen. In een aantal staten waar de politie niet of nauwelijks functioneerde, kregen de burgerwachten (ook wel *informal police groups* genoemd) zelfs politietaken en werden zij voorzien van wapens.⁷³

In de loop van de tijd opereerden de meeste burgerwachten steeds gewelddadiger en lieten zij zich in met criminele zaken. Bij het aantreden van de regering Yar' Adua werd een aantal burgerwachten, waaronder de *Bakassi Boys*, verboden. Dit bracht geen verandering in de situatie, want andere groepen zijn hiervoor in de plaats gekomen, soms met instemming van de politie. Nog steeds verrichten burgerwachten onrechtmatige arrestaties en mishandelingen en in enkele gevallen zijn zij verantwoordelijk voor het doden van burgers. In Lagos zijn groepen straatjongens actief als *area boys*, waarbij zij illegale controleposten beheren op de autowegen en mensen geld en goederen afhandig maken. De politie streeft ernaar de milities aan te pakken, maar heeft hiervoor te weinig mensen en middelen.⁷⁴

2.6 Buitenlandse betrekkingen

De betrekkingen van Nigeria met de omliggende landen zijn over het algemeen goed. Ontwikkelingen in de buurlanden Benin, Niger en Tsjad hebben voor zover

⁷¹ Reuters, *Nigeria's north risks growing sense of alienation* (18 maart 2011).

⁷² US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010) en ICG, *Northern Nigeria: Background to conflict* (20 december 2010).

⁷³ Reuters, *What will Nigeria's surge in violence mean?* (1 januari 2011).

⁷⁴ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

bekend geen invloed gehad op de veiligheidssituatie. Nigeria vervult een prominente rol in de regionale samenwerking en vredeshandhaving en neemt deel aan diverse regionale vredesmissies (ook binnen de Afrikaanse Unie).⁷⁵ De relatie tussen Nigeria en Kameroen is verbeterd sinds de overdracht van het betwiste olierijke schiereiland Bakassi⁷⁶ aan Kameroen in augustus 2006. Dit maakte een einde aan een jarenlang territoriaal conflict tussen beide landen.⁷⁷ Voor de kust van het schiereiland waren gedurende de verslagperiode piraten actief. Geregeld werden schepen gekaapt voor losgeld. Nigeria en Kameroen besloten gezamenlijk hiertegen op te treden.⁷⁸

Sinds het einde van het militaire regime in 1999 zijn de relaties tussen Nigeria en westerse overheden verbeterd. Nigeria heeft vooral een intensieve relatie met het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Met de Verenigde Staten bestaat een nauw samenwerkingsverband in de *US-Nigeria Binational Commission*. Binnen deze commissie wordt er op hoog niveau over zaken gesproken als corruptie, goed bestuur, energie, regionale veiligheid, landbouw en voedselzekerheid.⁷⁹ Met de Europese Unie (EU) vindt er jaarlijks een politieke dialoog op ministerieel of hoog ambtelijk niveau plaats over onder meer mensenrechten en democratische beginselen.

⁷⁵ LexisNexis, *Nigeria Lost 2000 Soldiers, U.S. \$ 10 Billion in Peace Keeping Operations* (25 oktober 2010) en EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011).

⁷⁶ Bakassi is een moerassig gebied van circa 1.000 km², omgeven door zeer visrijke wateren.

⁷⁷ Nieuwsblad.be, *Nigeria staat schiereiland Bakassi officieel af aan Kameroen* (14 augustus 2006). Zie ook het algemeen ambtsbericht Nigeria van december 2009 (§ 2.2 Politieke ontwikkelingen / Bakassi).

⁷⁸ DeMorgen.be, *Zeven Chinezen ontvoerd voor kust van Kameroen* (13 maart 2010) en Camroon Newslines, *Cameroon-Nigeria Combined Forces To Combat Piracy in Bakassi* (15 maart 2011).

⁷⁹ US Department of State, *US-Nigeria Binational Commission* (18 november 2010) en EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011).

3 Mensenrechten

De mensenrechtensituatie in Nigeria is onverminderd zorgelijk. Gedurende de verslagperiode vonden er geregeld geweldsuitbarstingen plaats, waarbij vele doden en gewonden waren te betreuen. De spanningen tussen moslims en christenen zijn gebleven. Politie-eenheden werden verantwoordelijk gesteld voor ernstige mensenrechtenschendingen, inclusief buitengerechtelijke executies, marteling en andere vormen van mishandeling.⁸⁰

3.1 Internationale verdragen en protocollen

Nigeria is partij bij de volgende VN-verdragen op het terrein van de mensenrechten,⁸¹ te weten:

- het Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Rassendiscriminatie (geratificeerd op 16 oktober 1967);
- het Verdrag betreffende de Status van Vluchtelingen, alsmede het bijbehorende protocol (beide geratificeerd 10 november 1969);
- het Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen (geratificeerd 13 juni 1985), alsmede het optionele protocol betreffende alle in het verdrag genoemde vormen van discriminatie (geratificeerd 22 november 2004);
- het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (geratificeerd 19 april 1991), alsmede het optionele protocol betreffende kinderen in gewapende conflicten (getekend 8 september 2000, nog niet geratificeerd) en het optionele protocol betreffende kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie (geratificeerd 27 september 2010);
- het Internationaal Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten (geratificeerd 29 juli 1993), maar niet het daarop betrekking hebbende eerste optionele protocol betreffende het individueel klachtenrecht en het tweede optionele protocol betreffende afschaffing van de doodstraf;
- het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (geratificeerd 29 juli 1993), maar niet het bijbehorende optionele protocol;

⁸⁰ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011) en HRW, *Nigeria: New Wave of Violence Leaves 200 Dead* (27 januari 2011).

⁸¹ AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), www.treaties.un.org (1 december 2010) en www.unodc.org (23 februari 2011).

- het Internationaal Verdrag tegen Grensoverschrijdende Georganiseerde Misdaad (geratificeerd 28 juni 2001), alsmede het bijbehorende protocol inzake voorkoming, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwen- en kinderhandel (geratificeerd 28 juni 2001) en het bijbehorende protocol tegen mensensmokkel over land, zee en door de lucht (geratificeerd 27 september 2001) (de zogenaamde Palermo-protocollen);
- het Internationaal Verdrag tegen Marteling en Andere Wrede, Onmenselijke of Onterende Behandeling of Bestrafing (geratificeerd 28 juni 2001), alsmede het bijbehorende optionele protocol (geratificeerd 28 juli 2009);
- het Statuut van Rome inzake de oprichting van het Internationaal Strafhof (*International Criminal Court, ICC*) (geratificeerd 27 september 2001);
- het Internationaal Verdrag betreffende het Verbod en Onmiddellijke Actie voor Uitbanning van de Ergste Vormen van Kinderarbeid (geratificeerd 2 oktober 2002);
- het Internationaal Verdrag tegen Corruptie (geratificeerd 14 december 2004);
- het Internationaal Verdrag voor de Bescherming van Alle Personen tegen Gedwongen Verdwijning (geratificeerd 27 juli 2009);
- het Internationaal Verdrag inzake de Bescherming van de Rechten van Alle Arbeidsmigranten en hun Gezinsleden (geratificeerd 27 juli 2009);
- het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap, alsmede het bijbehorende optionele protocol (beide geratificeerd 24 september 2010).

Nigeria voldoet nauwelijks aan de rapportageverplichtingen ten behoeve van de organen van toezicht.⁸²

Voorts is Nigeria partij bij:

- het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten van Mensen en Volkeren (geratificeerd 22 juni 1983), alsmede de bijbehorende protocollen betreffende de oprichting van een Afrikaans Hof (geratificeerd 20 mei 2004) en Vrouwenrechten (geratificeerd 16 december 2004);
- het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten en het Welzijn van het Kind (geratificeerd 23 juli 2001).⁸³

3.2 Nationale wetgeving

De Nigeriaanse grondwet voorziet in de bescherming van de meeste fundamentele

⁸² De organen van toezicht zijn: *Human Rights Committee (HRC)*, *Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR)*, *Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD)*, *Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW)* en *Committee on the Rights of the Child (CRC)*.

⁸³ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en www.africa-union.org/documents/treaties (1 december 2010).

rechten en vrijheden. Zo zijn in hoofdstuk vier van de grondwet waarborgen voor de belangrijkste mensenrechten en democratische rechten opgenomen.⁸⁴ In de praktijk bestaat er echter grote discrepantie tussen de regelgeving en de naleving ervan⁸⁵ (zie paragraaf 3.4 ‘Naleving en schendingen’).

3.3 Toezicht

In Nigeria houden zowel overheid als niet-gouvernementele organisaties zich bezig met toezicht op de naleving van de mensenrechten.

3.3.1 National Human Rights Commission

De *National Human Rights Commission (NHRC)* is de enige gouvernementele mensenrechtenorganisatie in Nigeria. Zij registreert mensenrechtenschendingen en individuele klachten. Daarnaast adviseert en traint de commissie de autoriteiten, politie, gevangenispersoneel en militairen op het gebied van mensenrechten. Op deelstaatniveau bestaan geen gouvernementele mensenrechtenorganisaties, maar de NHRC is wel vertegenwoordigd in alle zes de geopolitieke zones.⁸⁶ Sinds de start van de NHRC in 1996 is de organisatie beperkt in haar werkzaamheden door een tekort aan financiële middelen. Ook werd de onafhankelijkheid van de commissie in twijfel getrokken door inmenging van de overheid. Zo werd in maart 2009 de secretaris van de NHRC, Kehinde Ajoni, uit haar functie gezet door de minister van Justitie, na het verschijnen van een kritisch rapport van haar hand over de mensenrechtensituatie in Nigeria. Zij werd opgevolgd door Roland Ewubare.⁸⁷

3.3.2 Niet-gouvernementele organisaties

In Nigeria zijn veel nationale en internationale niet-gouvernementele mensenrechtenorganisaties (ngo's) werkzaam. Eén van de grootste nationale ngo's is de *Transition Monitoring Group (TMG)*, een overkoepelende coalitie van 170 mensenrechten- en maatschappelijke organisaties. De ngo's vertegenwoordigen een breed scala aan onderwerpen: vrijheid van meningsuiting, willekeurige

⁸⁴ Art. 13 t/m 44 van de grondwet.

⁸⁵ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

⁸⁶ Zie § 2.1.2 ‘Bestuurlijke indeling’ (Land en volk).

⁸⁷ All.Africa.com, *Nigeria: FG sacks National Human Rights boss* (19 maart 2009), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

arrestatie en detentie, buitengerechtelijke en standrechtelijke executies, gebruik van geweld door politie en veiligheidsdiensten, milieuverontreiniging en vrouwenrechten. Zowel nationale als internationale mensenrechtenorganisaties opereerden in de verslagperiode doorgaans zonder overheidsbeperkingen en konden hun bevindingen op het gebied van mensenrechtenonderzoeken publiceren. De overheid werkte over het algemeen goed samen met ngo's en stond open voor hun mening. Capaciteitsgebrek en in een enkel geval ook gebrek aan wil zorgden er evenwel voor dat het ontbrak aan de uitvoering van de aanbevelingen van ngo's. In dit opzicht hebben ngo's net als in de vorige verslagperiode maar beperkte invloed op het mensenrechtenbeleid.⁸⁸

3.4 Naleving en schendingen

Hieronder volgt een uiteenzetting van de bescherming en naleving dan wel schending in Nigeria van een aantal klassieke grondrechten.

3.4.1 Vrijheid van meningsuiting

De vrijheid van meningsuiting is vastgelegd in de grondwet van Nigeria, maar in de praktijk wordt dit recht door de overheid ingeperkt, wanneer de publieke veiligheid en de openbare orde in het geding zijn. Journalisten kunnen over het algemeen in vrijheid hun werk doen, maar de invloed van de federale, regionale en lokale overheid op de media (vooral radio, omdat dit medium het grootste bereik heeft onder de bevolking) is groot, zeker als het om eigen politieke belangen gaat. Gedurende de verslagperiode kwam het geregeld voor dat journalisten bij het uiten van kritiek op de regering werden opgepakt en zonder vorm van proces voor korte of langere tijd in de gevangenis belandden. Ten minste 26 journalisten werden door de veiligheidsdienst (*Nigerian State Security Service, SSS*) gearresteerd, waarbij sprake was van intimidatie en mishandeling. Ook werd melding gemaakt van moord op journalisten, onder wie Bayo Ohu, een journalist van *The Guardian*, en Jerry Usanga, cameraman bij *Channels Television*. Talrijke journalisten passen een zekere mate van zelfcensuur toe.⁸⁹ Op de lijst van de *'World Press Freedom*

⁸⁸ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

⁸⁹ HRW, *World Report 2010 – Nigeria* (januari 2010), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), RWB, *Negative signs from police investigating newspaper journalist's murder* (19 maart 2010), RWB, *Three journalists killed in a single day* (27 april 2010), RWB, *Cameraman found dead in suspicious circumstances* (7 mei 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), Freedom House, *Freedom of the*

Ranking 2010 van *Reporters Without Borders* staat Nigeria op de 145ste plaats van de 178 landen en deelt deze plaats met Colombia.⁹⁰

3.4.1.1 **Gedrukte media**

Naast de grondwettelijke bepalingen passeerde al in 2004 en 2006 een *Freedom of Information Bill*, die journalisten en burgers meer toegang zou moeten geven tot overheidsinformatie. Deze wet is echter nog niet in uitvoering genomen. De laatste keer dat er in het parlement over werd gedebatteerd was in mei 2008, maar zonder resultaat. De wet ligt gevoelig bij de autoriteiten, die vrezen dat de media bij de inwerkingtreding ervan te veel macht zullen krijgen.⁹¹ De overheid controleert alle media, waaronder vijftien onafhankelijke dagbladen, zes weekbladen en verschillende sensatiekranten en tabloids. Een aantal kranten wordt door de overheid van enkele deelstaten uitgegeven; zij hebben slechts een beperkte oplage, waardoor veel staatssubsidie nodig is om te kunnen blijven bestaan.⁹²

3.4.1.2 **Radio, televisie en internet**

De radio speelt in Nigeria een belangrijke rol, omdat veel mensen niet of slecht kunnen lezen en schrijven en kranten en televisie relatief duur zijn.⁹³ Er zijn twee staatsradio-omroepen⁹⁴, 51 deelstaatomroepen en een tiental private radiostations. De federale staatszenders en de deelstaatzenders richten zich met name op nieuws, politiek, amusement en propageren de belangen van de federale overheid en de deelstaatoverheden. De particuliere zenders zenden vooral amusement, reclame en nieuws uit. Internationale radiostations als '*British Broadcasting Corporation*' en '*Voice of America*' kunnen in principe ongehinderd uitzenden.⁹⁵

Press 2010 – Nigeria (1 oktober 2010), HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011) en Committee to Protect Journalists, *Attacks on the Press 2010 – Nigeria* (15 februari 2011).

⁹⁰ RWB, *World Press Freedom Index 2010* (20 oktober 2010).

⁹¹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) IPS, *Freedom of Information Bill Proves Elusive* (21 juni 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en Freedom House, *Freedom of the Press 2010 – Nigeria* (1 oktober 2010).

⁹² US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en Freedom House, *Freedom of the Press 2010 – Nigeria* (1 oktober 2010).

⁹³ Naar schatting 32% van de bevolking is analfabeet.

⁹⁴ '*Federal Radio Corporation of Nigeria*' die binnen Nigeria uitzendt, en '*Voice of Nigeria*' die buiten Nigeria uitzendt.

⁹⁵ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en Freedom House, *Freedom of the Press 2010 – Nigeria* (1 oktober 2010).

Er is één nationaal televisie station (*Nigerian Television Authority, NTA*), met 96 aangesloten regionale en lokale stations. Daarnaast zijn er 14 onafhankelijke televisiestations en twee stations gekoppeld aan een satelliet netwerk. De wet vereist dat lokale televisiestations buitenlandse programma's moeten beperken tot 40% van hun zendtijd. De private televisiezoekers hebben te lijden onder hoge kosten en geringe advertentie-inkomsten.⁹⁶

Toegang tot internet wordt niet van overheidswege verhinderd, maar door de slechte staat van het telecommunicatienetwerk is het gebruik ervan beperkt, zeker in rurale gebieden. Daarbij moet worden opgemerkt, dat slechts een klein deel van de inwoners van Nigeria gebruik maakt van internet. In de verslagperiode had een aantal kritische nieuwswebsites problemen met de server, die zij toeschreven aan overheidsinmenging. De onderbrekingen duurden doorgaans een paar uur.⁹⁷

3.4.2 Vrijheid van vereniging en vergadering

De Nigeriaanse grondwet voorziet in vrijheid van vereniging en vergadering. Sinds december 2007 is er, na een uitspraak van de *Federal Court of Appeal* in Abuja, wettelijk geen vergunning meer nodig voor het houden van een openbare bijeenkomst of demonstratie, maar in de praktijk wordt dit niet altijd gerespecteerd. Gedurende de verslagperiode verbood de regering incidenteel bijeenkomsten die wegens hun politieke, etnische of religieuze context zouden kunnen leiden tot onrust. In gebieden met communaal geweld, met name de deelstaten Kaduna en Plateau, stonden de politie en veiligheidsdiensten publieke bijeenkomsten op een *case-by-case* basis toe. In de Nigerdelta werden demonstraties, georganiseerd door jongeren, tegengehouden door de veiligheidsdiensten. In veel deelstaten waren religieuze bijeenkomsten in de buitenlucht verboden, uit angst voor interreligieuze spanningen. Gedurende de verslagperiode kwam het voor dat veiligheidstroepen demonstranten met geweld uiteenjoegen en arresteerden, resulterend in talrijke doden en gewonden.⁹⁸

⁹⁶ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

⁹⁷ Daily Trust, *Nigeria: World Bank – Telephone Charges High, Internet Usage Low* (3 mei 2009), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), Freedom House, *Countries at the Crossroads 2010 – Nigeria* (7 april 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

⁹⁸ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010).

3.4.2.1 Geheime genootschappen

De grondwet verbiedt vorming en lidmaatschap van en deelname aan een geheim genootschap.⁹⁹ Toewijding aan een cultus is ook verboden volgens de *Student Union Activities (Control and Regulation) Act* uit 1989. Iedereen die lid is van een dergelijk genootschap, kan een gevangenisstraf krijgen. Daarnaast nam het parlement in 2001 de *Secret Cult and Secret Society Prohibition Bill* aan, die deelname aan een activiteit van een geheim genootschap verbiedt op straffe van een boete of gevangenisstraf.¹⁰⁰ Gedurende de verslagperiode waren geen veroordelingen op grond van deze wet bekend.

Ondanks het wettelijk verbod bestaan er in Nigeria nog steeds enkele zogeheten geheime genootschappen en studentengenootschappen (*cults*). De geheime genootschappen zijn meestal regionaal georiënteerd en gekoppeld aan een bepaalde etniciteit. Het bekendste geheime genootschap is dat van de Yoruba, het Ogboni genootschap.¹⁰¹ *Cults* zijn studentengenootschappen, die nog in het zuiden en oosten van Nigeria op universiteiten voorkomen. Daar waar zij bestaan, zijn het veelal gewone broederschappen (*fraternities*) geworden. In het islamitische noorden van het land komen *cults* nagenoeg niet voor.¹⁰²

3.4.2.1.1 Studentengenootschappen (*cults*)

Het aantal studentengenootschappen (verder *cults* genoemd) in Nigeria is niet precies bekend, maar lijkt af te nemen. Er zijn gescheiden mannen- en vrouwencults. De mannencults zijn in de meerderheid.

Vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw tot 2003 werden de *cults* steeds gewelddadiger en vijandiger en opereerden zij steeds meer als criminele *gangs*. Er vielen geregeld doden. Vanaf 2003 werden de activiteiten van de *cults* beter gereguleerd en aan banden gelegd. Inmiddels is dit goed gelukt op de meeste universiteiten, die veelal een eigen veiligheidssysteem hebben ontwikkeld. De *cults* hebben niet meer de reputatie die zij in de jaren negentig van de vorige eeuw en begin deze eeuw hadden. Gewelddadigheden en moorden komen nauwelijks nog voor.¹⁰³

⁹⁹ Art. 38 lid 4 grondwet.

¹⁰⁰ Nigerian Tribune, *About cultism in Nigerian schools* (28 juli 2010).

¹⁰¹ Zie voorts § 3.4.2.1.2 'Ogboni genootschap'.

¹⁰² Nigerian Tribune, *About cultism in Nigerian schools* (28 juli 2010).

¹⁰³ The Economist, *Nigeria: Cults of violence* (31 juli 2008), allAfrica.com, *Nigeria: Mass-based student unionism could counterweight cultism* (3 juli 2009) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

Aanvankelijk werden vooral studenten uit rijke families gerekruteerd om toe te treden tot de genootschappen, omdat zij over goede connecties en geld beschikken. Hiervan kunnen alle leden van het genootschap profiteren. De laatste jaren zijn het ook studenten uit de lagere sociale klassen die toetreden. De rekrutering vindt meestal plaats aan het begin van het academische jaar, voornamelijk onder nieuwe studenten.¹⁰⁴

Slechts een klein deel van de studenten in Nigeria is aangesloten bij een *cult* (naar schatting een paar procent). Studenten die niet zijn aangesloten en niet voor een lidmaatschap zijn gevraagd, lopen over het algemeen geen gevaar te worden lastig gevallen. De *cults* kunnen tot buiten de universiteit reiken waar zij zijn opgericht, omdat zij soms op andere universiteiten afdelingen hebben. Het is niet mogelijk inzichtelijk te maken hoe deze relaties lopen.¹⁰⁵

3.4.2.1.2 Ogboni genootschap

De Ogboni is een geheim genootschap van de Yoruba-stam. Traditioneel droeg dit genootschap zorg voor de bescherming van Yoruba-tradities en had het een belangrijke taak bij de handhaving van recht en orde binnen de Yoruba-koninkrijken. Ook nu nog zijn zij actief als bewaarder van oude tradities in Yoruba-land (zuidwest Nigeria) en in gebieden waarover Yoruba-koningen vroeger invloed uitoefenden. Er bestaat een relatie tussen de Ogboni en de politiek. Veel Ogboni-leden bekleeden politieke en bestuurlijke functies.¹⁰⁶

De Ogboni-leden zijn door een eed aan elkaar gebonden en zijn verplicht de activiteiten van het genootschap naar buiten toe geheim te houden. Daarom is het moeilijk informatie over de precieze activiteiten en reikwijdte van de Ogboni te achterhalen. Het wordt echter niet aannemelijk geacht dat de reikwijdte van de Ogboni zich uitstrekt tot ver buiten de gebieden waar Ogboni-leden wonen. De leden maken gebruik van spiritualiteit om hun macht uit te oefenen. Het lidmaatschap is in principe vrijwillig.¹⁰⁷

3.4.3 Vrijheid van godsdienst

Nigeria is een seculiere staat. De grondwet verbiedt een staatsgodsdienst, maar

¹⁰⁴ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁰⁵ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁰⁶ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁰⁷ IRB, *Nigeria: Ogboni middenveld, waaronder de geschiedenis, de structuur, rituelen en ceremonies en lidmaatschap* (12 juli 2005) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

voorziet in de vrijheid van godsdienst, met inbegrip van de vrijheid om te veranderen van religie of geloofsovertuiging. Ook voorziet de grondwet in de vrijheid van het manifesteren en het propageren van de godsdienst door middel van erediensten en in het onderwijs. De federale regering eerbiedigt de godsdienstvrijheid in het algemeen, maar het komt voor dat deze vrijheid wordt begrensd in verband met de openbare veiligheid. In een aantal noordelijke deelstaten (Kaduna, Kano, Niger, Zamfara) werd in de verslagperiode om veiligheidsredenen een verbod op publieke bekeringsactiviteiten afgekondigd. Desondanks vonden dergelijke activiteiten toch plaats. Er volgden arrestaties, maar veelal werden betrokkenen na korte tijd weer vrijgelaten.¹⁰⁸

Volgens de grondwet zijn studenten met een bepaalde godsdienst niet verplicht godsdienstles te krijgen in een andere godsdienst. In het noorden komt het echter voor dat er geen les wordt gegeven in het christendom, en omgekeerd komt het in sommige zuidelijke staten voor dat er geen les wordt gegeven in de islam. In een aantal staten in het noorden is het volgen van islamitisch religieus onderwijs verplicht. Terwijl religieuze organisaties niet zijn toegestaan op het terrein van basisscholen, bestaan deze wel op campussen van middelbare scholen en universiteiten. In de verslagperiode vonden hier diverse escalaties plaats tussen christenen en moslims. Onenigheid over de locatie van een kerk of moskee op de campus vormde vaak de aanleiding voor de onrust.¹⁰⁹

De wet verbiedt discriminatie naar godsdienst, maar het komt wel voor dat binnen bedrijven mensen worden gediscrimineerd die een andere godsdienst aanhangen dan de leiding. Ook rapporteerden zowel christenen in het noorden als moslims in het zuiden dat er soms tegenwerking was bij de bouw van nieuwe kerken (in het noorden) en moskeeën (in het zuiden).¹¹⁰

3.4.3.1 Sharia

Sinds 2000 hebben twaalf noordelijke deelstaten (Bauchi, Borno, Gombe, Jigawa, Kaduna, Kano, Katsina, Kebbi, Niger, Sokoto, Yobe en Zamfara) de sharia

¹⁰⁸ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010).

¹⁰⁹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010).

¹¹⁰ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010).

(islamitische wetgeving) ingevoerd.¹¹¹ Hoewel de grondwet een staatsgodsdienst verbiedt, heeft de sharia in het noorden grote invloed op het dagelijks leven van zowel moslims als niet-moslims: in de meeste deelstaten zijn gescheiden scholen voor jongens en meisjes (in Bauchi, Kebbi, Sokoto en Zamfara is het wettelijk verplicht), een gescheiden gezondheidszorgsysteem en gescheiden openbaar vervoer. In de deelstaat Kano geldt een algeheel alcoholverbod, ook voor niet-moslims. In Kano, Kebbi, Sokoto en Zamfara zijn alle studentes verplicht een hoofddoek te dragen, ook niet-moslima's.¹¹²

Niet-moslims hebben in de sharia-staten nauwelijks toegang tot de media, met name waar die in overheidshanden zijn. In Kano bestaat censuur op films: er mogen bijvoorbeeld geen muziek en dans in voorkomen. Uitgaansgelegenheden worden door *Hisbah*-leden gecontroleerd op verkoop van alcohol. Verder is het voor vrouwen verboden op een motortaxi plaats te nemen, maar in de praktijk gebeurt dit nog wel. Zij kunnen ook reizen in een van de vele riksja's die in Kano rijden en die speciaal voor vrouwen zijn bedoeld.¹¹³

De *Supreme Court* heeft zich gebogen over het vraagstuk in hoeverre de sharia in strijd is met de grondwet, maar het Hof heeft hierover - mede gezien de vaak gevoelige relaties tussen de verschillende religieuze groepen - nog geen uitspraak gedaan.¹¹⁴

¹¹¹ In de noordelijke deelstaten waar de sharia van kracht is, is bekering tot het christendom niet schriftelijk vastgelegd als misdrijf waar de doodstraf op staat. Sommige leiders van de moslimgemeenschappen zijn echter van mening dat de doodstraf wel opgelegd zou moeten worden, omdat de sharia bekering tot het christendom verbiedt en er de doodstraf aan verbindt. Net als de vorige periode, zijn er ook in deze verslagperiode geen gevallen bekend dat de doodstraf daadwerkelijk is opgelegd dan wel uitgevoerd. (zie ook § 3.4.10 'Doodstraf').

¹¹² HRW, *World Report 2010 – Nigeria* (januari 2010), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010), HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011) en Reuters, *Nigeria's north risks growing sense of alienation* (18 maart 2011).

¹¹³ The Washington Post, *In Nigeria, Sharia fails to deliver* (12 augustus 2009), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010) en Reuters, *Nigeria's north risks growing sense of alienation* (18 maart 2011).

¹¹⁴ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010). Zie voorts § 3.4.5.1 'Sharia-strafrecht' (Rechtsgang).

3.4.4 Bewegingsvrijheid

De grondwet voorziet in bewegingsvrijheid voor alle burgers in het land, van reizen naar het buitenland, van emigratie en van repatriëring. Er wordt in het algemeen van overheidswege geen beperking gesteld aan de bewegingsvrijheid binnen Nigeria, ook niet in gebieden waar het onrustig is zoals de Nigerdelta. Gedurende de verslagperiode werd door de autoriteiten echter wel tijdelijk een avondklok ingesteld in gebieden waar etnisch-religieus geweld voorkwam, bijvoorbeeld in Bauchi, nadat een kerk en een moskee in brand waren gestoken, in Oyo, waar rivaliserende jeugdbendes elkaar te lijf gingen, en in een aantal noordelijke steden na ongeregelde heden tussen moslims en veiligheidsdiensten.¹¹⁵

3.4.4.1 Identiteitskaart

Sinds 2003 is het voor Nigeriaanse burgers mogelijk een nationale identiteitskaart te verkrijgen. Tussen 2003 en 2007 werden meer dan 30 miljoen kaarten verstrekt. Nigeria kende aanvankelijk geen algemene identificatieplicht, maar sinds 2007 is gewerkt aan de invoering van een verplichte identiteitskaart. In principe dient iedereen vanaf 18 jaar te beschikken over een identiteitskaart. De in 2007 ingestelde *National Identity Management Commission (NIMC)*, een overheidsagentschap, is hiervoor verantwoordelijk. De nieuwe identiteitskaart als ook het nieuwe paspoort (zie hieronder) bevatten biometrische gegevens en hebben een uniek nummer. Bij aanvraag van de documenten zijn vingerafdrukken van duim en wijsvinger vereist. Een centrale database met vingerafdrukken is in voorbereiding. De *Nigerian Immigration Service (NIS)* is hiermee belast. De gehele exercitie verloopt echter nog chaotisch en stroef. Zo is er sprake van fraude en zijn er registratieproblemen met de uitgifte van de kaarten, waardoor nog slechts een klein deel van de bevolking beschikt over een nieuwe identiteitskaart.¹¹⁶ De oude identiteitsbewijzen blijven geldig, zolang de registratie van de nieuwe kaart nog niet is afgerond. Het is niet bekend op welke termijn dit zal gebeuren.¹¹⁷ In Nigeria kan ook een rijbewijs als identiteitsbewijs worden gebruikt.

Een identiteitsbewijs (identiteitskaart en/of rijbewijs) moet worden aangevraagd in de gemeente waar betrokkene is ingeschreven. Het is niet duidelijk welke

¹¹⁵ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹¹⁶ Nog steeds zijn miljoenen Nigerianen, vooral op het platteland, niet geregistreerd en beschikken dus niet over een identiteitskaart.

¹¹⁷ AllAfrica.com, *Nigeria: ID Card – FG Seeks Private Investors* (19 april 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en African Loft, *Nigeria: National ID card ... Who Needs One?* (3 augustus 2010).

documenten overhandigd dienen te worden voor de aanvraag ervan. Sommige bronnen vermelden dat er geen documenten overhandigd hoeven te worden, maar dat er alleen een interview plaatsvindt; andere bronnen geven aan dat, naast een interview, een geboortebewijs en een certificaat of *state of origin* moet worden overhandigd.¹¹⁸

3.4.4.2 Geboorte- en huwelijksakte

Behalve identiteitskaarten geven de Nigeriaanse autoriteiten ook uittreksels uit het geboorteregister en huwelijksaktes af. Voor zover bekend is het niet mogelijk deze documenten op een Nigeriaanse ambassade in het buitenland aan te vragen. Wel kan een Nigeriaan in het buitenland een van de ouders in Nigeria machtigen om een kopie uit het geboorteregister op te vragen. Als de ouders niet meer leven, kan de aanvrager een volwassen familielid machtigen.¹¹⁹

3.4.4.3 Paspoort

Sinds juli 2007 moeten alle paspoortaanvragen elektronisch worden aangevraagd en ingevuld op de website van de *Nigerian Immigration Service (NIS)*. Een paspoort is vijf jaar geldig met de mogelijkheid van een eenmalige verlenging van nog eens vijf jaar. Alle Nigeriaanse paspoorten zijn onder het woord ‘authority’ voorzien van een code die de plaats aangeeft waar het paspoort is uitgegeven. Het is mogelijk om een paspoort aan te vragen vanuit het buitenland. Dit dient te gebeuren bij de Nigeriaanse ambassade (na elektronische aanvraag). Op de website van de Nigeriaanse ambassade in Den Haag staat een overzicht van de procedures voor onder meer het aanvragen van een paspoort en het vernieuwen van een paspoort. Het is niet mogelijk een gemachtigde derde een paspoort te laten aanvragen en/of afhalen. Sinds de invoering van het nieuwe paspoort kunnen kinderen niet meer in het paspoort van (één van) de ouders worden bijgeschreven. Zij moeten over een eigen reisdocument beschikken.¹²⁰

¹¹⁸ Immigration and Refugee Board of Canada, *Nigeria: the issuance of national identity cards after 2003* (5 augustus 2008), Okeke, F, *Nigeria: 14 Million national ID cards have inaccurate data* (6 januari 2009) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹¹⁹ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹²⁰ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010). Voor het aanvragen van een paspoort in Nigeria, zie de website van de *Nigerian Immigration Service* www.portal.immigration.gov.ng.

3.4.4.4 Reizen

De vrijheid om buiten Nigeria te reizen is wettelijk geregeld in de Paspoortwet van november 1998. Er bestaan lijnvluchten van en naar Europa vanuit Abuja, Lagos, Port Harcourt en Kano. Er wordt drie keer per week vanuit Abuja via Kano naar Amsterdam gevlogen. Vanuit Lagos is er dagelijks een rechtstreekse vlucht naar Amsterdam.

Nigeria is lid van de ECOWAS (*Economic Community of West African States*), hetgeen betekent dat Nigeriaanse burgers zonder visum vrijelijk tot 90 dagen door West-Afrika kunnen reizen.¹²¹

Voor zover bekend hebben zich bij terugkeer van asielzoekers in Nigeria geen noemenswaardige problemen voorgedaan. Het is niet illegaal voor Nigerianen om naar het buitenland te reizen en asiel aan te vragen. Om die reden hebben de NIS en de politie geen wettelijke basis om terugkerende uitgeprocedeerde asielzoekers te arresteren.¹²²

3.4.5 Rechtsgang

Het Nigeriaanse strafrecht kent twee stelsels die naast elkaar bestaan. In het zuiden geldt de *Criminal Code* en in het noorden de *Penal Code*. Dit verschil komt voort uit de traditionele verdeling tussen het christelijke zuiden en het islamitische noorden. De *Criminal Code* is gebaseerd op de Britse *Common Law* en gewoonterecht. De *Penal Code* gaat uit van islamitische wetgeving (*Maliki Law*). De federale politie is eraan gehouden om verdachten over te brengen naar de plaats waar het delict gepleegd is. Op andere rechtsgebieden geldt wel een voor geheel Nigeria uniform systeem.¹²³

Hoewel de constitutie en wet- en regelgeving voorziet in een onafhankelijke rechtspraak, gebeurt het geregeld dat politici de rechtspraak proberen te beïnvloeden, vooral op deelstaat- en lokaal niveau. Een tekort aan werknemers en materiaal, corruptie en inefficiëntie zorgen ervoor dat de rechtspraak niet goed functioneert. Rechters komen geregeld niet opdagen bij processen, omdat zij bezig zijn met ander werk of bedreigingen hebben gekregen. Medewerkers van rechtbanken kunnen hun werk vaak niet goed uitoefenen door gebrek aan de juiste

¹²¹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹²² UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹²³ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010).

kennis, materialen, training en motivatie voor hun werk. De salarissen zijn laag, waardoor zij ook gevoelig zijn voor corruptie.¹²⁴

De grondwet stelt dat verdachten recht hebben op een openbare rechtszaak binnen een redelijke periode na arrestatie en op juridische bijstand naar eigen keuze. Het strafrecht gebiedt dat verdachten binnen drie maanden berecht moeten worden. Verdachten moeten echter in de praktijk aanmerkelijk langer wachten, soms jaren, voordat de zaak voor de rechter komt. De meeste verdachten kunnen de ‘informele’ kosten van een rechtszaak, zoals transportkosten en steekpenningen, niet betalen, waardoor hun detentie wordt gerekt. Het ontbreekt hen ook vaak aan juridische bijstand, waardoor zij niet in hoger beroep gaan. Bij strafzaken met een hoog profiel bestaat een grotere kans dat een proces tijdig en onafhankelijk verloopt.¹²⁵

3.4.5.1 Sharia-strafrecht

De wetgeving, opsporing en vervolging onder het sharia-strafrecht gelden alleen in de twaalf noordelijke deelstaten Bauchi, Borno, Gombe, Jigawa, Kaduna, Kano, Katsina, Kebbi, Niger, Sokoto, Yobe en Zamfara. De sharia is vooral van toepassing op moslims in deze deelstaten. De jurisdictie kan worden uitgebreid naar niet-moslims, maar alleen op vrijwillige basis. Sinds de invoering van het sharia-recht in 2000 zijn er geen extreme straffen opgelegd. In de praktijk blijkt het sharia-rechtssysteem redelijk effectief te werken. Naast de sharia-strafwetten blijft in het noorden het reguliere strafrecht, de *Penal Code*, onverminderd van kracht. Het in noord Nigeria geldende reguliere strafrecht geldt voor iedereen, moslims en niet-moslims. Een moslim kan dus in het noorden ook altijd onder de *Penal Code* worden berecht. Doorgaans gebeurt dit niet, want als moslims aangeven dat zij niet onder de sharia willen worden berecht, worden zij aangeduid als ongelovig. Moslims willen niet als zodanig worden beschouwd.¹²⁶

In 2003 stelde de federale overheid een groep van juridische wetenschappers samen om een uniforme sharia-strafwet samen te stellen, die de verschillende sharia-wetten in de deelstaten moest vervangen. Tot op heden is dit niet gebeurd en gebruiken alle deelstaten nog hun eigen wetten. Ook is er nog geen sharia *Court of Appeal* en *Final Court of Appeal*, wat volgens de grondwet wel de bedoeling is.

¹²⁴ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹²⁵ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹²⁶ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

Het hoogste beroepsorgaan voor de sharia is de *Supreme Court*, waar reguliere rechters werken, die geen formele training in het sharia-strafrecht hebben gehad.¹²⁷

Men kan zich in theorie aan de sharia onttrekken door zich elders in Nigeria te vestigen. Als betrokkene alsnog wordt opgepakt, kan diegene worden overgedragen aan de deelstaat waar het delict is gepleegd, om daar te worden berecht.¹²⁸ Het sharia-strafrecht wordt vooral gebruikt voor familierechtelijke aangelegenheden, zoals huwelijk, landzaken en erfenis. In deze zaken handelt het sharia-recht sneller dan de reguliere rechtbanken. Vrouwen hebben over het algemeen een zwakke positie bij sharia-rechtszaken, omdat aan hun getuigenis minder waarde wordt toegekend dan aan die van de man.¹²⁹

3.4.6 Arrestatie en detentie

De grondwet verbiedt willekeurige arrestatie en detentie. In de praktijk vonden deze echter veelvuldig plaats. Voor een arrestatie is in principe een arrestatiebevel nodig. Indien de politie of veiligheidsdienst zonder dit bevel tot hechtenis overgaat, moet binnen 48 uur een strafbaar feit ten laste worden gelegd. Voorts moet betrokkene worden meegedeeld waarvoor hij is opgepakt, dat hij recht heeft op rechtsbijstand en de mogelijkheid om borg te vragen. Maar vaak worden termijnen van voorarrest overschreden, gearresteerden niet op hun rechten gewezen en familieleden niet op de hoogte gebracht.¹³⁰

Voorarrest is een groot probleem in Nigeria. Gedurende de verslagperiode zaten circa 30.000 gevangenen (zo'n 70% van de totale gevangenispopulatie) vast zonder enige vorm van proces. Velen zitten al langer vast dan de maximale straf die staat op hun vergriep. De jaren van voorarrest worden bij een eventuele veroordeling niet afgetrokken van de opgelegde straf. Sommige verdachten krijgen geen behandeling van hun zaak, omdat hun dossier zoek is of omdat er geen transport is naar de rechtbank. Doorgaans is omkoping de enige manier om op borgtocht vrij te komen.¹³¹

¹²⁷ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹²⁸ Dit kan alleen gebeuren wanneer het een delict betreft dat strafbaar is volgens de *Penal Code*. Er zijn hiervan evenwel geen voorbeelden bekend.

¹²⁹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹³⁰ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹³¹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

3.4.6.1 *Situatie in gevangenissen*

Nigeria heeft 227 gevangenissen. De meeste zijn 70 of 80 jaar geleden gebouwd en verkeren in slechte staat. In totaal bevinden zich tussen de 40.000 en 45.000 personen in de gevangenissen, die meestal overbevolkt zijn. De lange voorarrestperiodes en de trage rechtsgang zijn hier de oorzaak van. De situatie in de gevangenissen van Nigeria is zwaar. De meeste gevangenen hebben geen bedden, matrassen en dekens en moeten op de vloer slapen. Er zijn nauwelijks sanitaire voorzieningen, geen schoon water, geen ventilatie en er is een chronisch tekort aan voedsel en medicijnen. HIV/AIDS, malaria en tuberculose zijn een groot probleem. Het ontbreken van medische behandelingen zorgt voor veel sterfte in de gevangenis, wat soms tot rellen leidt onder de gevangenen. De gevangenissen in het zuiden zijn over het algemeen nog voller dan die in het noorden, waar men doorgaans minder lang in voorarrest verblijft. Wel is in Lagos de situatie de afgelopen periode verbeterd. Dat komt mede omdat het rechtssysteem daar sneller is gaan werken dan voorheen, waardoor de periodes van voorarrest korter duren.¹³²

Wegens het ontbreken van een registratiesysteem is het niet bekend hoeveel gevangenen er zijn omgekomen in gevangenissen. Voldoende eten is er alleen als mensen over geld beschikken of hierin worden voorzien door familieleden. Gevangenispersoneel steelt geregeld geld van gevangenen, dat bedoeld is voor voedsel. Ook wordt gevangenen geregeld voedsel of medische verzorging onthouden als vorm van straf. Gevangenen die nog op een proces wachten zijn over het algemeen slechter af dan gevangenen die reeds veroordeeld zijn. Deze laatste categorie gevangenen heeft meer bewegingsruimte binnen de detentiecentra. Vaak worden zij na hun veroordeling overgebracht naar een minder overbevolkte gevangenis.¹³³

3.4.6.2 *Vrouwen en jongeren in gevangenissen*

Over het algemeen worden vrouwen gescheiden van mannen gedetineerd, maar gemengde detentie in gevangenissen en politiecellen komt voor, met name in de rurale gebieden. Detentiecentra hebben geen speciale faciliteiten voor zwangere vrouwen. De condities voor vrouwelijke gevangenen zijn doorgaans beter dan voor mannelijke gevangenen. Hoewel wettelijk verboden, zitten er meer dan 300 kinderen in gevangenissen. Voor een deel zijn zij hier geboren als kinderen van

¹³² US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹³³ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

gedetineerde moeders. Ondanks een overheidsorder uit 2008 om deze kinderen en hun moeders vrij te laten, is dit voor zover bekend niet gebeurd.¹³⁴

3.4.7 Mishandeling en foltering

De grondwet en andere wetgeving verbieden wrede en onterende behandeling en straffen, maar de politie, militairen en veiligheidsdiensten leven dit verbod lang niet altijd na. In de verslagperiode maakten zij zich schuldig aan mishandeling van demonstranten, criminele verdachten, arrestanten en veroordeelde gevangenen. De politie viel willekeurig burgers lastig om hen geld afhandig te maken. Hoewel de wet verbiedt om bewijsmateriaal en bekentenissen te gebruiken die zijn verkregen via mishandeling, maakte de politie vaak gebruik van deze methode om een bekentenis los te krijgen. Ook militante groeperingen en burgerwachten maakten zich in de verslagperiode schuldig aan onrechtmatige arrestaties en mishandeling (opsluiting, marteling en andere vernederende of onmenselijke daden). Marteling in gevangnissen komt voor, niet zozeer om politieke redenen als wel om gevangenen geld afhandig te maken. Eveneens waren er berichten over verkrachting en andere vormen van seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes in detentie. Veelal durven de slachtoffers geen aangifte te doen uit schaamte en angst voor het stigma dat kleeft aan seksueel geweld.¹³⁵

Nigeria kent een cultuur van geweld, waarbij geweld zo structureel en in alle lagen van de informele en formele samenleving wordt gebruikt, dat het eerder norm is dan uitzondering. Zowel nationale als internationale ngo's zetten zich middels aanklachten en rapportages voortdurend in voor verbetering van de situatie in het optreden van politie, bewakers en veiligheidsdiensten. Naar verluidt zouden politie en bewakers zich in de verslagperiode nog steeds schuldig hebben gemaakt aan mishandeling van verdachten, arrestanten en gevangenen, maar minder dan voorheen geweld hebben gebruikt om bekentenissen af te dwingen, in tegenstelling tot de veiligheidsdiensten.¹³⁶

¹³⁴ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹³⁵ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), IRIN, *Nigeria: Police kill, rape, torture and extort says rights group* (21 mei 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010). Zie ook § 3.5.1 'Vrouwen'.

¹³⁶ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), IRIN, *Nigeria: Police kill, rape, torture and extort says rights group* (21 mei 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

3.4.8 Verdwijning en ontvoering

Gedurende de verslagperiode waren er geen berichten van politiek gemotiveerde verdwijningen. Er vonden wel veel ontvoeringen plaats door criminele militante groeperingen met name in de Nigerdelta, meestal voor losgeld. In totaal werden er in 2010 in de Nigerdelta rond de 500 personen ontvoerd en gegijzeld, onder wie ook buitenlanders en kinderen van naar verluidt welgestelde Nigeriaanse ouders. Over het algemeen werden zij na betaling van losgeld weer vrijgelaten. Ook vonden bevrijdingsacties door veiligheidstroepen plaats.¹³⁷

3.4.9 Moord en buitengerechtelijke executie

Er zijn geen meldingen bekend dat tijdens de verslagperiode politiek gemotiveerde buitengerechtelijke executies zijn gepleegd door de overheid. Wel maakten politie, leger en veiligheidsdiensten (waaronder de *Joint Task Force* in de Nigerdelta) gebruik van excessief geweld bij arrestaties van criminelen en bij het tegengaan van burgerlijke onrust, vandalisme en interetnisch geweld. Hierbij vielen geregeld onbedoeld doden of werden mensen bewust om het leven gebracht. Soms vond strafrechtelijk onderzoek plaats, maar in de verslagperiode heeft dit voor zover bekend niet tot veroordelingen geleid. Politie en veiligheidsdiensten worden over het algemeen niet ter verantwoording geroepen voor het excessieve of dodelijk geweld of voor het overlijden van personen in gevangenschap. De politie opereert vrijwel in straffeloosheid bij het oppakken, illegaal vasthouden en soms executeren van verdachten.¹³⁸

Niet alleen politie, leger en veiligheidsdiensten, maar bijvoorbeeld ook burgerwachten en *area boys* (straatjongeren die met geweld geld afpersen van

¹³⁷ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), Reuters, *Nigeria gunmen kidnap 15 children, demand ransom* (28 september 2010), Spits, *Schoolkinderen gegijzeld in Nigeria* (29 september 2010), Reuters, *Nigeria sends troops to hunt down child kidnappers* (30 september 2010), Reuters, *Kidnapped Nigerian schoolchildren freed unharmed* (1 oktober 2010), Reuters, *Several kidnapped in Nigeria oil rig attack* (8 november 2010), Reuters, *Nigeria frees hostages, seizes oil militant camps* (18 november 2010) en Reuters, *Egyptian oil worker kidnapped from Nigerian vessel* (21 januari 2011).

¹³⁸ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), Global Insight, *Nigeria: Prison in Northern Nigeria Attacked by Suspected Members of Islamist Group* (8 september 2010), Spits, *Massale ontsnapping uit gevangenis* (9 september 2010), Terrorism Monitor, *Nigerian security commanders dismissed after Boko Haram militants blast their way out of prison* (16 september 2010) en allAfrica.com, *Nigeria: Alleged JFT Killings* (14 december 2010)

weggebruikers) pleegden moorden.¹³⁹ Er worden in Nigeria ook rituele moorden gepleegd. Onderdelen van het lichaam en bloed worden gebruikt in offerrituelen om de geesten gunstig te stemmen in het geloof dat de opoffering sociaal succes en politieke macht zal brengen. Geloof in geesten is wijdverbreid in Nigeria. Het is niet bekend hoeveel rituele moorden er jaarlijks worden gepleegd.¹⁴⁰

3.4.10 Doodstraf

In Nigeria staat in het reguliere strafrecht de doodstraf op moord, gewapende overval, illegaal wapenbezit, hoogverraad en desertie in oorlogstijd. Volgens *Amnesty International* en *Human Rights Watch* wachten ongeveer 870 mannen en 11 vrouwen op uitvoering van de doodstraf, maar er zijn in de verslagperiode geen doodvonnissen ten uitvoer gebracht. Al sinds 1999 hanteert Nigeria een officieus moratorium op executies. In februari 2009 heeft de overheid dit zelf opgelegde (*self-imposed*) moratorium voor onbepaalde tijd gecontinueerd.¹⁴¹

Ondanks het zelf opgelegde moratorium zou de regering vanwege overvolle gevangenissen (circa 40 à 45.000 personen in 227 detentiecentra) hebben overwogen de doodstraf toch uit te voeren. Hiertegen ontstond openlijk verzet en omdat het in verhouding om een gering aantal ter dood veroordeelden ging, werd hiervan afgezien.¹⁴²

Voor zover bekend zijn in het kader van het sharia-strafrecht tijdens de verslagperiode geen doodstraffen of lijfstraffen als zweepslagen en amputaties voltrokken. De laatste executie onder het Sharia-recht vond in 2001 plaats, toen een veroordeelde man werd opgehangen. Hoewel het al enige jaren geleden is dat dit vonnis is uitgevoerd, worden er nog geregeld mensen ter dood veroordeeld.

¹³⁹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁴⁰ Stepping Stones Nigeria, *Witchcraft Accusations: A protection concern for UNHCR and the wider humanitarian community?* (6 april 2009), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en Reuters, *Elderly couple beheaded in central Nigerian village* (12 februari 2011).

¹⁴¹ UPR Working Group, *United Nations Human Rights Council, 4th Session Nigeria* (9 februari 2009), AI, *The fourth round of reviews yields mixed results* (9 maart 2009), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁴² HRW, *Nigeria: Halt Plan to Resume Executions* (25 juni 2010), HRW/Common Dreams.org, *Nigeria: Civil Society Groups Call on State Governments Not to Resume the Execution of Prisoners* (25 juni 2010) en HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011).

Sommigen worden in hoger beroep vrijgesproken, anderen zijn in afwachting van het vonnis.¹⁴³

3.4.11 Mensenhandel¹⁴⁴

Volgens de wet heeft elke Nigeriaan recht op persoonlijke vrijheid en is mensenhandel verboden. In de praktijk komt het desondanks veelvuldig voor. Mensenhandel is verweven met nagenoeg alle lagen van de bevolking. Het grootste deel van de slachtoffers van mensenhandel die naar Europa gaat, is afkomstig uit de directe omgeving van Benin City (Edo State). De routes wijzigen steeds, zodat het moeilijk blijft de handel te traceren. Er is sprake van een stijgend aantal Nigeriaanse meisjes in de prostitutie in Nederland.¹⁴⁵

Slachtoffers zijn veelal vrouwen en jonge meisjes (soms ook wel minderjarige jongens), die onder valse voorwendsels worden weggelokt en elders in het land of in andere landen worden gedwongen te werken als huishoudelijke hulp, als arbeider of in de seksindustrie. Vooral jonge kinderen (wezen of kinderen afkomstig uit arme families) lopen een groot risico. Mensenhandelaren beloven hun slachtoffers een beter leven. Ouders wordt voorgehouden dat hun kinderen betere voeding en onderwijsmogelijkheden krijgen. Maar veelal zijn familieleden van een slachtoffer op de hoogte dat hun dochter in de prostitutie werkzaam zal zijn. De slechte sociaal-economische omstandigheden en voorbeelden van verbeterde leefomstandigheden bij families die hun dochter hebben laten gaan, zijn hier vaak aanleiding toe.¹⁴⁶

¹⁴³ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en AI, *De doodstraf in Nigeria* (www.amnesty.nl, 29 december 2010).

¹⁴⁴ Zie voor uitgebreidere informatie over mensenhandel het thematisch ambtsbericht Nigeria van november 2008 over de positie van vrouwen en minderjarigen.

¹⁴⁵ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2010 – Nigeria* (14 juni 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), Africa News, *Girls in Forced Prostitution in Cote d'Ivoire* (7 september 2010), NRC Handelsblad, *Weer handel in Nigeriaanse vrouwen naar Nederland* (16 september 2010), Metro Nieuws, *Eis: zeven jaar om mensenhandel* (29 september 2010) en Daily Trust (Abuja), *Traffickers Force Local Girls to Sleep With 4,000 Men in Italy* (8 oktober 2010).

¹⁴⁶ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2010 – Nigeria* (14 juni 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), Africa News, *Girls in Forced Prostitution in Cote d'Ivoire* (7 september 2010), NRC Handelsblad, *Weer handel in Nigeriaanse vrouwen naar Nederland* (16 september 2010), Metro Nieuws, *Eis: zeven jaar om mensenhandel* (29 september 2010) en Daily Trust (Abuja), *Traffickers Force Local Girls to Sleep With 4,000 Men in Italy* (8 oktober 2010).

De slachtoffers worden meestal benaderd door een bekend tussenpersoon, waarbij deze zich bereid verklaart reiskosten en kosten voor (valse of echte) reisdocumenten voor te schieten. De persoon in kwestie gaat vervolgens met de tussenpersoon een overeenkomst aan, waarin hij of zij belooft de ‘schuld’ te zullen terugbetalen. Vrijwel altijd wordt deze overeenkomst ‘ingezegend’ door een *juju*-priester¹⁴⁷. Het slachtoffer legt een eed af en staat enkele persoonlijke objecten (een lok hoofdhaar, een pluk schaamhaar, nagels, bloed, e.d.) af die samen met de overeenkomst door de *juju*-priester bewaard worden bij het *juju*-altaar. Het is voor Nigerianen die in *juju* geloven, van het grootste belang dat een overeenkomst die door een *juju*-priester is bezegeld, wordt nagekomen. Doordat de *juju*-priester over een persoonlijk object van het slachtoffer beschikt, kan hij hem of haar, indien de eed gebroken wordt, met groot onheil (dood, ziekte, waanzin, etc.) treffen, zo gelooft men.¹⁴⁸

In Nigeria is de *National Agency for Prohibition of Traffic in Persons (NAPTIP)* verantwoordelijk voor de opvang, bescherming en re-integratie van (potentiële) slachtoffers van mensenhandel en voor het opsporen en aanklagen van mensensmokkelaars. NAPTIP werkt in dit verband nauw samen met opsporingsdiensten in Europa. Ook voert NAPTIP preventieactiviteiten uit middels voorlichtingsprogramma's. Daarnaast richt NAPTIP zich op het coördineren en handhaven van wetgeving op het gebied van mensenhandel en het verbeteren van nationale en internationale samenwerking. NAPTIP heeft een goede reputatie en blijkt een van de best werkende overheidsinstellingen in het land.¹⁴⁹ Het agentschap legt geregeld beslag op financiële tegoeden van mensenhandelaren. De gelden vloeien in een trustfonds (*Victims of Trafficking Trust Fund*) dat door NAPTIP wordt beheerd en gebruikt voor onder meer het financieren van beroepstrainingen voor slachtoffers van mensenhandel. Sinds de oprichting in 2003 heeft NAPTIP 97 mensenhandelaren veroordeeld weten te krijgen. Er zijn tot op heden 1155 cases gerapporteerd.

¹⁴⁷ 'Juju' is de term die in Nigeria meestal gebruikt wordt voor 'voodoo'.

¹⁴⁸ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2010 – Nigeria* (14 juni 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), Africa News, *Girls in Forced Prostitution in Cote d'Ivoire* (7 september 2010), NRC Handelsblad, *Weer handel in Nigeriaanse vrouwen naar Nederland* (16 september 2010) en Nieuw Thabor, *Europese handel in Nigeriaanse meisjes in stand gehouden door voodoo* (www.nl.thabor.org, 10 januari 2011).

¹⁴⁹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2010 – Nigeria* (14 juni 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en Africa News, *Movies Expose New Dimensions to Human Trafficking* (23 januari 2011).

Sinds 2009 staat Nigeria op de *Tier 1 Watchlist*¹⁵⁰, wat inhoudt dat het land volledig voldoet aan de minimum standaards voor het tegengaan van mensenhandel. In de verslagperiode vonden onder de *Trafficking in Persons Act* circa 25 veroordelingen van mensenhandelaren plaats, met gevangenisstraffen uiteenlopend van twee maanden tot tien jaar.¹⁵¹ Er waren nog circa 150 zaken onder de rechter. De processen worden gevoerd bij reguliere rechtbanken. NAPTIP pleit voor het oprichten van een aparte rechtbank, maar tot implementatie ervan is het nog niet gekomen.¹⁵²

NAPTIP beschikt over een aantal opvangtehuizen (*shelters*), verspreid over het land (Abuja, Benin City, Enugu, Kano, Lagos, Sokoto en Uyo). De capaciteit van deze tehuizen verschilt, maar varieert van 20 tot 120 bedden met een gemiddelde bezetting van 50 à 60 bedden. In de tehuizen worden door NAPTIP vooral vrouwen en meisjes opgevangen en jongens tot ongeveer 12 jaar (in voorkomende gevallen ook oudere mannelijke slachtoffers). De slachtoffers zijn hier veilig. De grootste groep wordt gevormd door binnenlandse slachtoffers, maar het betreft ook een aanzienlijk aantal vrouwen dat vrijwillig is teruggekeerd uit het buitenland.¹⁵³

De *shelters* van NAPTIP bieden in principe tijdelijke opvang. De meeste slachtoffers verblijven er doorgaans zes weken. De maximale periode is in de praktijk ongeveer drie maanden. Slachtoffers worden echter nooit zomaar op straat gezet. Zij hoeven de *shelter* pas te verlaten als er een passende oplossing voor hun situatie is gevonden, al dan niet na overleg met familieleden van betrokkene. Meestal betekent dit dat het slachtoffer kan terugkeren naar de familie (dit heeft de voorkeur van NAPTIP), in andere gevallen wordt het slachtoffer hervestigd, waarbij NAPTIP zorg draagt voor ondersteuning bij de re-integratie (training van beroepsvaardigheden, verstrekken van microkrediet, etc.).¹⁵⁴

Behalve NAPTIP beschikt ook een aantal ngo's over *shelters* waar slachtoffers kunnen worden opgevangen en over *half way homes*, waar vrouwen een tijd kunnen verblijven voordat zij worden herenigd met familie of worden hervestigd. Er zijn geen aparte organisaties die zich specifiek bezig houden met hervestiging van vrouwen. Als hervestiging aan de orde is, worden vrouwen

¹⁵⁰ Een door de Verenigde Staten gemaakte indeling (Tier 1, Tier 2 en Tier 3 Watch List), waar landen in geplaatst worden met betrekking tot mensensmokkel. Bij Tier 1 voldoet een land aan alle criteria van de door de VS opgestelde *Trafficking Victim Protection Act (TVPA)* (US Department of State, *Country Narratives: Countries N Through Z*, www.state.gov, 16 februari 2011).

¹⁵¹ De maximumstraf voor mensenhandel met een minderjarige (onder de 18 jaar) is levenslange gevangenisstraf.

¹⁵² US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2010 – Nigeria* (14 juni 2010) en NAPTIP News, *Nigeria Retains Tier 1 Position on US Ranking* (August-October 2010).

¹⁵³ US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2010 – Nigeria* (14 juni 2010).

¹⁵⁴ US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2010 – Nigeria* (14 juni 2010).

hiermee door NAPTIP of de betrokken ngo's zo goed mogelijk geholpen. Hervestiging is gemakkelijker wanneer het slachtoffer een duurzame inkomstenbron heeft, zodat hij of zij in het eigen levensonderhoud kan voorzien. Ook is het belangrijk in de nieuwe woonplaats een netwerk te hebben van familieleden of personen met dezelfde regionale en etnische afkomst.

Vrouwen hebben de mogelijkheid aangifte te doen tegen mensenhandel en dit gebeurt ook in de praktijk. Hoewel Nigeria in november 2008 een *National Policy on Protection and Assistance to Trafficked Persons* aannam, is de uitvoering van dit beleid nog niet gestart. Dit betekent dat er nog geen beschermingsprogramma voor getuigen bestaat. NAPTIP moedigt vrouwen aan te getuigen tegen verdachten van mensensmokkel. Vaak lopen rechtszaken echter zo traag, dat vrouwen al weer teruggekeerd zijn naar hun gemeenschap en uit het gezichtsveld zijn verdwenen, voordat zij kunnen getuigen. In de praktijk is het lastig om slachtoffers van mensenhandel ertoe te bewegen te getuigen tegen de veronderstelde daders. Enerzijds zijn veel vrouwen, met name wanneer zij hun 'schuld' nog niet hebben afbetaald, bang dat zij getroffen zullen worden door een vloek van de *juju*-priester, anderzijds zijn slachtoffers bevreesd dat zij problemen krijgen met (handlangers van) de daders. Het gebeurt geregeld dat slachtoffers die eerder besloten hadden om te getuigen in de rechtszaak tegen de mensenhandelaars, hun verklaring onder druk van deze criminelen aanpassen of zelfs geheel intrekken. Hierdoor is het volgens NAPTIP vaak lastig om de daders veroordeeld te krijgen.

Soms lukt het om de eed die de slachtoffers bij de *juju*-priester gezworen hebben 'te niet te doen'. In sommige gevallen betekent dit dat de *juju*-priester zelf de eed in bijzijn van de slachtoffers moet herroepen. Eveneens kan het gebeuren dat NAPTIP de persoonlijke voorwerpen van de meisjes (nagels, haren, etc.) weghaalt bij de *juju*-altaren en deze terugbrengt naar de slachtoffers, waarmee de eed dan ook verbroken wordt. Beide strategieën zijn gedurende de verslagperiode door NAPTIP gebruikt. Vervolgens waren de slachtoffers voldoende gerustgesteld om zonder angst tegen de mensenhandelaren te getuigen. In de verslagperiode waren er in Edo State zestien rechtszaken en werden zeven verdachten van mensenhandel veroordeeld tot gevangenisstraffen variërend van vijf tot tien jaar.¹⁵⁵

Er zijn geen gevallen bekend van slachtoffers van mensenhandel die, nadat zij door tussenkomst van NAPTIP met hun familie zijn herenigd, vervolgens te maken kregen met intimidatie en/of geweld van de kant van mensenhandelaren. Het komt wel voor dat ex-slachtoffers van mensenhandel terugkeren in de prostitutie. Dit zijn dikwijls vrouwen die niet via NAPTIP of andere professionele organisaties zijn gere-integreerd in de maatschappij.¹⁵⁶

¹⁵⁵ US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2010 – Nigeria* (14 juni 2010).

¹⁵⁶ US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2010 – Nigeria* (14 juni 2010).

3.5 Specifieke groepen

De grondwet voorziet in gelijke rechten voor alle burgers in Nigeria, ongeacht etniciteit, geslacht, religie, herkomst of politieke overtuiging. In de praktijk worden deze rechten niet altijd door de Nigeriaanse overheid gewaarborgd.¹⁵⁷ Hieronder wordt nader ingegaan op de positie van vrouwen, minderjarigen en homoseksuelen.

3.5.1 Vrouwen

De grondwet verbiedt discriminatie van vrouwen en voorziet in gelijke rechten voor vrouwen. Nigeria heeft in 1985 het Verdrag inzake Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen geratificeerd.¹⁵⁸ Toch blijft sociale discriminatie van vrouwen op grond van godsdienst, traditie of etniciteit wijdverbreid. Vrouwen bevinden zich in een ondergeschikte positie ten opzichte van hun echtgenoot en schoonfamilie. De productieve activiteiten van vrouwen worden doorgaans niet in economische zin beloond, waardoor vrouwen doorgaans in een afhankelijke positie verkeren ten opzichte van hun echtgenoot of andere mannelijke familieleden. Dit geldt zeker voor het overwegend islamitische noord Nigeria, waar het voor de meeste vrouwen niet is toegestaan te werken.¹⁵⁹

3.5.1.1 Maatschappelijke positie

Op grond van traditionele en religieuze praktijken worden vrouwen in Nigeria geregeld gediscrimineerd: zij krijgen moeilijker toegang tot werk, hebben minder kans op promotie en er is geen gelijke betaling.¹⁶⁰ In de politiek en het openbaar bestuur zijn weinig vrouwen actief (minder dan 5%). Ook in het rechtssysteem zijn vrouwen sterk ondervertegenwoordigd.¹⁶¹

Het is voor vrouwen moeilijker commerciële leningen te krijgen, met name voor ongehuwde vrouwen. Ook is het voor vrouwen lastiger gebruik te maken van

¹⁵⁷ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁵⁸ Zie § 3.1 'Internationale verdragen en protocollen'.

¹⁵⁹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁶⁰ Volgens het *Human Development Report* van het *United Nations Development Programme (UNDP)* verdienen vrouwen circa 40% van wat mannen aan salaris ontvangen.

¹⁶¹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en Reuters, *Nigerian president appoints northerners to cabinet* (11 augustus 2010).

bepaalde belastingvoordelen. Als gevolg hiervan zijn vrouwen in de formele economie ondervertegenwoordigd. In de informele sector spelen vrouwen echter een belangrijke rol. In veel gevallen bepaalt het gewoonterecht dat alleen mannen land kunnen bezitten. Vrouwen kunnen slechts indirect via een huwelijk aan land komen. Als de man overlijdt, kan een weduwe volgens het gewoonterecht geen aanspraak maken op het land van de man, maar wordt dit geërfd door zijn familie.¹⁶²

Vrouwen in Nigeria ontlenen hun maatschappelijke status aan hun rol als echtgenote en moeder en zij zijn onderworpen aan traditionele normen. Hun afhankelijkheid van een sociaal netwerk voor steun en bescherming is groot, nog groter dan voor een man. Vrouwen die leven zonder de bescherming van een mannelijk familielid, zijn veelal extra kwetsbaar. Zij worden niet alleen in hun beroep achtergesteld, maar er wordt ook van uitgegaan dat zij seksueel beschikbaar zijn.¹⁶³

Verkrachting en seksuele intimidatie blijven grote problemen. Alleenstaande vrouwen zijn om die reden ook kwetsbaar voor prostitutie en mensensmokkel. Prostitutie is wettelijk niet toegestaan in Nigeria, maar het komt op grote schaal voor. De politie treedt er nauwelijks tegen op, hooguit om prostituees geld afhandig te maken. In het bankwezen zijn soms prostituees in dienst, die worden ingezet om klanten gunstig te stemmen of om nieuwe klanten te trekken. In de deelstaten waar de sharia van kracht is komt prostitutie, die strafbaar is volgens de islamitische wetgeving, in mindere mate voor.¹⁶⁴

3.5.1.2 Huiselijk geweld

Huiselijk geweld komt op grote schaal voor in Nigeria, zowel in de stad als op het platteland, onder alle etnische en religieuze groeperingen. Het wordt gezien als een private aangelegenheid. Veel komt er niet naar buiten. Volgens Nigeriaanse vrouwenorganisaties zou ongeveer 28% van alle vrouwen in Nigeria slachtoffer zijn van huiselijk geweld. De vrouw wordt in de regel gezien als het bezit van de man en in de Nigeriaanse traditie vindt de man dan ook dat hij het recht heeft om met haar te doen wat hij wil. In de deelstaten waar de sharia van kracht is, is het mannen toegestaan om hun echtgenote fysiek te bestraffen, zolang dit niet

¹⁶² US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁶³ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁶⁴ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

resulteert in zwaar lichamelijk letsel (*grievous harm*).¹⁶⁵ Botbreuken komen geregeld voor.¹⁶⁶

Hoewel verkrachting in Nigeria strafbaar is, kent het strafrecht geen artikel dat expliciet gewijd is aan huiselijk geweld. Het misdrijf valt derhalve onder mishandeling. Wel hebben vier deelstaten (Cross River, Ebonyi, Jigawa en Lagos) een *Domestic Violence Law* aangenomen, maar deze is nog niet geïmplementeerd. Binnenkort wordt de aanneming verwacht door het nationale parlement van de *Violence Against Women Law*. Deze wet heeft reeds de tweede lezing in het parlement gepasseerd.

Vrouwen kunnen aangifte doen tegen huiselijk (seksueel) geweld, al komt dat in de praktijk nauwelijks voor en treedt de politie zelden op. Als er wel een proces wordt aangespannen, volgt hierop zelden een veroordeling. De achterliggende redenen liggen in culturele tradities die stellen dat de vrouw ondergeschikt is aan de man, angst voor represailles en onbekendheid met hun rechten. Familieleden van het slachtoffer weerhouden haar er dikwijls van aangifte te doen. Volgens bronnen wordt huiselijk geweld door veel vrouwen in Nigeria als ‘normaal’ gezien.¹⁶⁷

Indien een vrouw tóch aangifte doet van huiselijk geweld of verkrachting binnen het huwelijk, is de kans groot dat de politie de zaak afdoet als *domestic affair* en in familiekring laat oplossen. Vrouwen hebben ook angst om zich bij de politie te melden, omdat de politie zich geregeld zelf schuldig maakt aan verkrachting. In de verslagperiode werd voor zover bekend niemand vervolgd voor verkrachting binnen het huwelijk. Het is voor een vrouw onder islamitisch recht vrijwel onmogelijk om verkrachting te bewijzen: daarvoor heeft zij vier getuigen nodig die haar verhaal bevestigen. Een man heeft daarentegen geen getuigen nodig om haar verhaal te weerleggen.¹⁶⁸

Er is een aantal organisaties dat aandacht vraagt voor het probleem van huiselijk geweld. De ngo *Project Alert on Violence Against Women* geeft trainingen voor politieagenten om huiselijk geweld te herkennen. Ook werken zij met jongeren om

¹⁶⁵ Onder zwaar lichamelijk letsel wordt verstaan het verlies van gezichtsvermogen, gehoor of spraak, misvorming van het gezicht en mishandeling die levensbedreigend is.

¹⁶⁶ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁶⁷ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁶⁸ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

hen te leren over fysieke en seksuele mishandeling. De *Women's Rights Advancement and Protection Alternative (WRAPA)* heeft een leidende rol in campagnes tegen huiselijk geweld.¹⁶⁹

3.5.1.3 *Genitale verminking*

Hoewel de federale regering zich publiekelijk tegen genitale verminking (*Female Genital Mutilation, FGM*) uitspreekt, zijn er geen federale wetten die FGM uitdrukkelijk verbieden. FGM blijkt in de stedelijke gebieden af te nemen, maar komt nog veel voor in de rurale gebieden. Organisaties die zich sterk maken voor een verbod op FGM, richten zich vooral op die gebieden. De deelstaten Abia, Bayelsa, Cross River, Delta, Edo, Ogun, Osun en Rivers hebben FGM strafbaar gesteld. In de praktijk worden er echter zelden controles uitgevoerd en vindt er niet of nauwelijks rechtsvervolging plaats. Voor zover bekend is er gedurende de verslagperiode niemand in Nigeria veroordeeld wegens het plegen van FGM, ook niet in de deelstaten waar dat verboden is. De politie is vaak niet op de hoogte van het verbod. Velen zien FGM als een traditionele gewoonte die alle deugdzame vrouwen moeten ondergaan. Over het algemeen is de politie dan ook niet in staat om bescherming te bieden aan vrouwen en meisjes die dreigen slachtoffer te worden van genitale verminking.¹⁷⁰

Volgens de *Nigeria Demographic and Health Survey* uit 2008 zou ongeveer 30% van de Nigeriaanse vrouwen slachtoffer zijn van genitale verminking. Hoewel genitale verminking in het hele land onder alle bevolkingsgroepen voorkomt, is het percentage vrouwen dat slachtoffer is van FGM, hoger onder de Hausa, Ibo en Yoruba (schattingen lopen uiteen tussen de 35 en 60%). De maatschappelijke druk om genitale verminking toe te passen is nog altijd groot, met name in rurale gebieden.¹⁷¹

FGM is een verzamelnaam voor verschillende ingrepen aan de vrouwelijke geslachtsdelen en kan in vier vormen worden onderscheiden¹⁷²:

¹⁶⁹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁷⁰ Afrol News, *Nigeria adopts anti-Female Genital Mutilation day* (10 februari 2010), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁷¹ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report: Female Genital Mutilation (FGM)* (20 juni 2008), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁷² UK Border Agency, *Country of Origin Information Report: Female Genital Mutilation (FGM)* (20 juni 2008), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria*

1. *Sunna-besnijdenis*: dit is de minst ingrijpende vorm, waarbij een snee wordt gemaakt in de top van de clitoris. Ook kan het zijn dat de top van de clitoris wordt verwijderd, met of zonder het aanbrengen van verdere sneden in de rest van de clitoris.
2. *Excisie*: gedeeltelijk of totale verwijdering van de clitoris en de kleine schaamlippen, met of zonder verwijdering van de grote schaamlippen. Dit is de meest gangbare vorm van genitale verminking in Nigeria.
3. *Infibulatie*: verwijdering van (een deel van) de externe genitaliën, waarna de genitaliën worden dichtgenaaid en een kleine opening wordt overgelaten voor urine en menstruatie.
4. *Alle andere vormen van FGM*, waaronder het insnijden van de vagina om penetratie te vergemakkelijken (*gishiri*-besnijdenis) en het inbrengen van bladeren of bijtende stoffen in de vagina om deze uit te drogen of te vernauwen. Een *gishiri*-besnijdenis gebeurt bij meisjes die uitgehuwelijkt worden en nog niet geslachtsrijp zijn.

Onder de Yoruba komt vooral type 2 voor en in mindere mate type 1. Hausa en Kanuri voeren vooral type 3 uit. De Ibo en Ijaw, voeren, afhankelijk van de gebieden in die streek, één van deze drie types uit. In noord Nigeria vindt soms *gishiri*-besnijdenis plaats. De leeftijd waarop besnijdenis van vrouwen en meisjes wordt toegepast varieert, van een week oud tot het moment nadat een vrouw haar eerste kind baart. De meeste slachtoffers worden echter tijdens hun eerste levensjaar besneden.¹⁷³

Of vrouwen zich kunnen onttrekken aan genitale verminking door zich elders (buiten de eigen leefgemeenschap) te vestigen verschilt per geval en is mede afhankelijk van de vraag in hoeverre men elders een nieuw bestaan kan opbouwen. Het is over het algemeen moeilijk voor vrouwen een bestaan op te bouwen zonder sociaal netwerk.

3.5.1.4 **Gedwongen huwelijk**¹⁷⁴

In Nigeria worden drie typen huwelijk erkend:

1. het traditionele (of gewoonterechtelijke) huwelijk,

(11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁷³ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report: Female Genital Mutilation (FGM)* (20 juni 2008), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁷⁴ Deze paragraaf richt zich met name op het noorden van Nigeria. In de rest van Nigeria komen steeds minder gedwongen huwelijken voor (UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria*, 9 juli 2010).

2. het islamitische huwelijk en
3. het burgerlijk huwelijk.

Binnen het traditionele en islamitische huwelijk komt polygamie voor. Volgens het islamitische recht mag een man vier vrouwen hebben. De grondwet beschouwt een gehuwd meisje als meerderjarig (dit geldt niet voor jongens).¹⁷⁵

De federale *Child's Rights Act* van 2003 (van kracht in 25 zuidelijke deelstaten) stelt de huwbare leeftijd op achttien jaar en verbiedt het minderjarigen tot een huwelijk te dwingen. Het is de bedoeling dat alle deelstaten de wet overnemen en hem gaan uitvoeren. In noord Nigeria heeft alleen Jigawa State de wet aangenomen, maar in een aangepaste versie.¹⁷⁶ In de praktijk komen gedwongen huwelijken van minderjarigen echter nog geregeld voor, met name onder de Hausa en Fulani in het noorden van Nigeria. In noord Nigeria bestaat veel oppositie tegen de wet, die wordt gezien als anti-islamitisch en westers.¹⁷⁷

Het probleem van gedwongen huwelijken van meisjes onder de 16 jaar komt vooral voor in het noorden van Nigeria. Van oudsher worden hier meisjes op zeer jonge leeftijd uitgehuwelijkt (soms aan een veel oudere man), volgens islamitisch voorschrift. Het is niet realistisch te veronderstellen dat zij de mogelijkheid hebben om weg te lopen voor dit huwelijk.¹⁷⁸ Volgens de koran mogen jong getrouwde meisjes pas kinderen krijgen als hun lichaam daar klaar voor is. Dit gebeurt echter niet altijd en meisjes worden soms al op zeer jonge leeftijd zwanger, met complicaties als gevolg (waaronder *fistula*).¹⁷⁹ Nigeria heeft een van de hoogste moeder- en kindsterftecijfers van Afrika, respectievelijk 150 per duizend en 100 per duizend. Er zijn gebieden in noord Nigeria waar deze cijfers nog hoger zijn.¹⁸⁰

¹⁷⁵ Constitution of the Federal Republic of Nigeria 1999 op <http://www.nigeria-law.org> (voor het laatst geraadpleegd op 3 januari 2011).

¹⁷⁶ In Jigawa is de passage in de wet over de minimum trouwleeftijd gewijzigd. In plaats van *below the age of eighteen* staat er *below the age of puberty*. Deelstaten zijn niet verplicht federale wetten over te nemen.

¹⁷⁷ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁷⁸ Zij zijn hiervoor te jong, wonen meestal in afgelegen dorpen en beschikken niet over contacten om naartoe te gaan. Als zij wel zouden wegllopen, zouden zij door familie worden teruggevonden. Hun gemeenschappen zijn hecht en het is snel bekend als er een meisje is verdwenen.

¹⁷⁹ Een *fistula* is een gaatje tussen de blaas en/of endeldarm en de vagina, dat ontstaat door de druk van het hoofd van de baby tijdens de bevalling. Een *fistula* is zeer pijnlijk en veroorzaakt incontinentie en complicaties bij volgende zwangerschappen. Hoewel het in Nigeria veel voorkomt, rust hierop een groot taboe.

¹⁸⁰ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), One World South Asia, *144 daily maternal deaths in Nigeria* (30 maart 2010), Nigerian Compass, *Nigeria has Africa's highest infant mortality rate, says expert* (8 juli 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

Het komt voor dat meisjes na een gedwongen huwelijk al snel door hun man worden verlaten of verstoten. Zij kunnen dan vaak niet terug naar hun familie, waardoor er een risico bestaat dat zij in de prostitutie terecht komen. Er zijn ook meisjes die zelf wegelopen van hun man, bijvoorbeeld omdat zij mishandeld worden of geen gemeenschap met hun man willen. Er zijn ngo's die meisjes die zijn weggelopen of verstoten door hun man, tijdelijk opvangt. Er is voor hen echter weinig toekomst, omdat zij over het algemeen met de nek worden aangekeken. Veelal belanden zij op straat. Hun aantal is niet bekend.¹⁸¹

In de staten waar de *Child's Rights Act* van kracht is, kunnen vrouwen en meisjes aangifte doen tegen degenen die hen toch in een huwelijk willen dwingen of dit reeds hebben gedaan. Indien meisjes naar de politie stappen, komt het voor dat deze de aangifte niet serieus neemt of hen zelfs terug laat brengen naar de familie. Men kan er dan ook niet van uit gaan dat de politie in alle gevallen in staat is om meisjes die bedreigd worden door gedwongen uithuwelijking, te beschermen.¹⁸²

De *Women's Rights Advancement and Protection Alternative (WRAPA)* speelt een belangrijke rol in campagnes tegen gedwongen huwelijken. De inspanningen van WRAPA blijken effect te sorteren, want naar verluidt zou het aantal gedwongen huwelijken afnemen. Ook is WRAPA erin geslaagd gedwongen huwelijken ontbonden te krijgen voor de rechter (tot aan het *Supreme Court* toe).¹⁸³

Hoewel het voor vrouwen mogelijk is zich elders in Nigeria te vestigen om zich zodoende aan een gedwongen huwelijk te onttrekken, blijkt dit in de praktijk niet altijd een optie, zeker wanneer de vrouw in kwestie niet economisch zelfstandig is.

3.5.1.5 Opvangmogelijkheid

In Nigeria zijn in beperkte mate opvangmogelijkheden aanwezig waar vrouwen en meisjes die zich willen onttrekken aan huiselijk geweld, FGM of een gedwongen huwelijk, (tijdelijk) opvang kunnen vinden. Deze *shelters* zijn alleen in enkele grote steden aanwezig en worden gerund door ngo's. Van overheidswege zijn er geen opvangmogelijkheden. De meerderheid van de vrouwen en meisjes die slachtoffer wordt van huiselijk geweld, FGM of een gedwongen huwelijk zal zich niet gauw tot een *shelter* wenden. Het is in Nigeria gebruikelijk dat dergelijke problemen informeel binnen de familie worden opgelost en niet via een instelling

¹⁸¹ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁸² BBC News, *Nigeria court rejects 'forced marriage' case* (20 oktober 2010).

¹⁸³ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

als een ngo. Dit betekent immers dat een vrouw of meisje zich openlijk verzet tegen mannelijke familieleden, waardoor zij mogelijk uit de familie verstoten wordt. Bovendien worden vrouwen en meisjes vaak tijdelijk opgevangen in een *shelter* en keren zij meestal na een paar weken weer terug naar huis, waar de kans bestaat dat zij weer slachtoffer worden van geweld.

In Lagos beschikken zowel de *Real Women Foundation* als *Project Alert on Violence Against Women* over opvangtehuizen waar vrouwen die slachtoffer zijn geworden van (seksueel) geweld of zich daaraan proberen te onttrekken, tijdelijk kunnen verblijven. Waar *Real Women Foundation* zich aanvankelijk richtte op prostituees, staat de *shelter* ook open voor andere vrouwelijke slachtoffers van geweld. *Real Women Foundation* vangt alleen vrouwen en meisjes op tussen 13 en 25 jaar. De organisatie runt ook een weeshuis. *Project Alert* runt een *shelter* in Ikeja (Lagos) waar vrouwen en kinderen die met de dood worden bedreigd, tijdelijk een veilig heenkomen kunnen vinden. In de *shelter*, die bekend staat als 'Sophia's Place', kunnen de vrouwen juridische hulp en sociaal-psychologische begeleiding krijgen. In principe kunnen de vrouwen hier maximaal zes weken verblijven, hoewel in uitzonderlijke gevallen een verblijf van drie maanden wordt toegestaan. In een aantal andere steden (waaronder Benin City, Abuja en Calabar) zijn soortgelijke voorzieningen aanwezig.¹⁸⁴

3.5.2 Alleenstaande minderjarigen¹⁸⁵

In de verslagperiode telde Nigeria naar schatting ongeveer negen miljoen kinderen die één of beide ouders verloren hebben, in ruim één miljoen gevallen als gevolg van HIV/AIDS. Wanneer kinderen hun ouders verliezen, zullen zij net als in andere Afrikaanse landen doorgaans worden opgevangen door familieleden. Toch komt het voor dat kinderen door de familie in de steek worden gelaten. In het zuiden van Nigeria (vooral in de deelstaat Akwa Ibom) worden kinderen soms door hun ouders verlaten, omdat zij worden beschuldigd van hekserij. Vaak is een van de ouders gestorven en accepteert de nieuwe stiefvader of -moeder het kind niet. Ook zijn er geregeld kerkgenootschappen die kinderen beschuldigen van hekserij. Het komt voor dat 'heksenkinderen' worden mishandeld, op straat gezet

¹⁸⁴ The News, *Lagos - Fighting violence against women*, 25 mei 2009, US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), www.therealwomen.org (bekeken op 5 januari 2011) en www.projectalertnig.org (bekeken op 5 januari 2011).

¹⁸⁵ Nigeria kent geen wet waar eenduidig de leeftijd wordt genoemd waarop iemand meerderjarig is. Specifieke wetten noemen wel leeftijden, maar dan alleen met betrekking tot het onderwerp van die wet. Zo wordt bijvoorbeeld in de *Criminal Procedure Act* een persoon die de leeftijd van 17 jaar heeft bereikt als een volwassene beschouwt, een persoon tussen de 14 en 17 jaar als een *young person* en iemand onder de 14 jaar als een kind, en *The Adoption Law of Lagos State* bepaalt dat een persoon onder de 17 jaar geadopteerd kan worden.

en soms zelfs vermoord. Door de slechte sociaal-economische situatie kan het eveneens gebeuren dat weeskinderen aan hun lot worden overgelaten. Ook kinderen die het slachtoffer zijn geworden van mensenhandel (veelal binnen Nigeria) lopen een groot risico dat zij uiteindelijk op straat terecht komen. Voorts kunnen kinderen in noord Nigeria slachtoffer worden van bepaalde zogenaamde Koranscholen. Deze scholen vangen kinderen op onder het mom van islamitisch onderwijs, maar veelal worden de kinderen ingezet als bedelslaven.¹⁸⁶

In 2007 lanceerde de overheid het *National Plan of Action on Orphans and Vulnerable Children (OVC)*, met als doel om in vijf jaar een structuur op te zetten voor de bescherming, verzorging en ondersteuning van wezen en kwetsbare kinderen.¹⁸⁷ Volgens het plan moesten richtlijnen worden opgesteld, waaraan weeshuizen en opvanghuizen dienen te voldoen. Het OVC-proces verloopt traag en concrete resultaten zijn nog niet merkbaar. Een aantal deelstaten beschikt over staatsweeshuizen, maar de meeste van de negentig weeshuizen in Nigeria (ongeveer tweederde) zijn opgezet door religieuze instellingen en ngo's. Over het algemeen zijn er voldoende plaatsen beschikbaar. De kwaliteit van de opvangfaciliteiten loopt uiteen van sober, maar netjes tot slecht. In een aantal instellingen worden ook fysiek en mentaal gehandicapte kinderen opgevangen, maar vaak onder slechte omstandigheden. Het is vooral de politie die kinderen aanbrengt, maar soms ook ngo's en religieuze organisaties.¹⁸⁸

Er zijn in Nigeria geen speciale *shelters* uitsluitend gericht op minderjarigen, maar sommige opvangcentra voor vrouwen zoals 'Sophia's Place' (zie § 3.5.1.5) vangen ook minderjarigen op. Andere instellingen die minderjarigen opvangen zijn: *WomenAid Collective (WACOL)* (Enugu in Enugu State), alleen voor meisjes, *Child Life Line* (Lagos), *Emmanuel World Children Foundation* (Akure in Ondo State) en *Galilee Foundation* (Ibadan in Oyo State).¹⁸⁹

Voor alleenstaande minderjarigen afkomstig uit Nigeria die Nederland moeten verlaten, is het mogelijk om terug te keren onder het programma *Counseling*,

¹⁸⁶ Netwerk, *Heksenkinderen in Nigeria* (7 januari 2010), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en UNICEF, *Cases of children accused of 'witchcraft' rising in parts of West and Central Africa* (28 juli 2010).

¹⁸⁷ UNICEF, *Nigeria launches a national action plan for orphans and vulnerable children* (17 mei 2007) en Daily Champion, *Nigeria: 2010 – What Hope for Orphans, Vulnerable Kids?* (16 januari 2010).

¹⁸⁸ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), This Day, *Nigeria: Saving Many Orphans* (17 juni 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010), RDC, *The existence of orphanages and care for orphans in Nigeria* (27 september 2010) en all.Africa.com, *Nigeria – Saving Orphans* (21 november 2010).

¹⁸⁹ www.wacolnigeria.org (bekeken op 6 januari 2011).

return and reintegration of (ex) Unaccompanied Minor Migrants, dat wordt uitgevoerd door IOM-Nederland. Dit programma staat open voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit diverse landen, waaronder Nigeria. IOM-Nederland maakt op *case-to-case* basis afspraken met de autoriteiten van het betreffende land van herkomst. In de verslagperiode zijn er drie Nigeriaanse vreemdelingen onder dit programma teruggekeerd. In overleg met de voogdijinstelling NIDOS (*Network of International Development Organisations in Scotland*)¹⁹⁰ werden zij bij terugkeer in Nigeria herenigd met hun familie.¹⁹¹

3.5.3 Homoseksuelen

Homoseksualiteit, hoewel in de wet niet bij naam genoemd, is in Nigeria strafbaar. ‘Tegennatuurlijke vleeselijke gemeenschap’ wordt volgens art. 214 van de *Criminal Code* bestraft met veertien jaar gevangenisstraf. Een poging hiertoe wordt bestraft met zeven jaar gevangenisstraf. Voor onzedelijke onvrijwillige handelingen met een jongen beneden de 14 jaar wordt eveneens een straf van zeven jaar opgelegd. Voor andere seksuele handelingen tussen mensen van gelijk geslacht gelden lichtere straffen. Volgens de sharia-wetgeving kunnen volwassenen die zijn veroordeeld voor homoseksuele handelingen, worden onderworpen aan executie door steniging. Gedurende de verslagperiode is dit niet voorgekomen. Beschuldigingen moeten eerst door minstens vier getuigen worden bevestigd.¹⁹²

In Nigeria bestaat een afwijzende houding tegenover homoseksualiteit, met name in de media en in moslim- en christelijke gemeenschappen. De meeste homo’s komen niet voor hun geaardheid uit, vooral niet in het islamitische noorden (met name in Kano), en leiden vaak een heteroseksueel leven uit angst voor discriminatie, afpersing, spot of het verliezen van hun baan. Zij worden sociaal niet geaccepteerd. Homo’s treffen elkaar veelal via websites en op straat. In Abuja en Lagos kunnen homoseksuelen opener en vrijer voor hun seksuele geaardheid uitkomen.¹⁹³

¹⁹⁰ De Stichting NIDOS (jeugdbescherming voor vluchtelingen) voert als onafhankelijke voogdijinstelling, op grond van de wet, de voogdijtaak uit voor alleenstaande minderjarige asielzoekers. Deze taak wordt uitgevoerd door professionals die, met respect voor de eigen culturele achtergrond van de jongere, vanuit betrokkenheid en specifieke deskundigheid, het belang van de individuele jongere centraal stellen (www.nidos.nl, 8 februari 2011).

¹⁹¹ IOM, *Return Statistics November 2010* (www.iom-nederland.nl, 6 januari 2011).

¹⁹² HRW, *World Report 2010 – Nigeria* (januari 2010), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en Telegraaf, *Homo’s op dodenlijst* (21 oktober 2010).

¹⁹³ The Economist, *Homosexuality in Nigeria* (15 februari 2010), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

Er is een aantal organisaties dat zich (als onderdeel van hun bredere programma) inzet voor de *Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender (LGBT)*-gemeenschap. *Global Rights* is hiervan de bekendste. Deze Amerikaanse organisatie geeft onder andere training aan journalisten over objectieve berichtgeving ten aanzien van het onderwerp homoseksualiteit. Andere organisaties zijn: *Lawyers Alert*, *The Independent Project for Equal Rights*, *House of Rainbow Metropolitan Church* (LGBT-tolerante kerk in Lagos), *INCREASE*, *Queer Alliance*, *Youth Together Network* en *Nigerian Humanist Movement*. De meeste van deze organisaties moeten heel omzichtig te werk gaan om geen problemen te krijgen. Een officieel verbod op homo-organisaties is er evenwel niet. In de verslagperiode hebben er, voor zover bekend, geen arrestaties plaatsgehad op grond van homoseksualiteit.¹⁹⁴

Toen in 2006 de Nigeriaanse regering een *Same Sex Marriage (Prohibition) Bill* aan het parlement voorlegde, waarin homoseksuele relaties en huwelijksceremonies verboden werden verklaard, stuitte dit voorstel tegen de overheidsverwachting in op veel internationaal protest. De regering trok het vervolgens in, maar kwam in 2008 toch met een nieuw voorstel, de *Same Gender Marriage (Prohibition) Bill*, met als belangrijkste punten:

- Een verbod op een huwelijk tussen personen van dezelfde sekse op straffe van drie jaar gevangenisstraf;
- Een verbod op het voltrekken van een gelijke seksehuwelijk op straffe van maximaal vijf jaar gevangenisstraf en/of een boete;
- Een verbod op het inzegenen van gelijke seksehuwelijken door kerken en moskeeën (geen strafmaat bekend);
- Geen rechtsgeldigheid van buitenlandse gelijke seksehuwelijken in Nigeria.

In maart 2009 vond een openbare zitting van het parlement plaats, waarin de wet werd behandeld. De zitting werd bijgewoond door ngo's, religieuze organisaties, ambassades en media. Een aantal parlementariërs sprak zich in zeer harde bewoording uit tegen homoseksualiteit, waaronder de voorzitter die de openbare zitting leidde. Er waren ook interventies van ngo's, die hun inhoudelijke bezwaren op het wetsvoorstel gaven. Het is nog niet duidelijk in hoeverre de nieuwe wet wordt doorgevoerd, maar naar verluidt zal deze niet worden aangenomen.¹⁹⁵

¹⁹⁴ The Economist, *Homosexuality in Nigeria* (15 februari 2010), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁹⁵ HRW, *Human Rights Organizations Respond to Nigeria 'Same Gender' Bill at National Assembly Hearing* (11 maart 2009), HRW, *World Report 2010 – Nigeria* (januari 2010), US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010), UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en Afrol News, *Nigeria's anti-gay bill causes protests* (www.afrol.com, 12 januari 2011).

4 Migratie

In dit hoofdstuk komen de migratiestromen van ontheemden en vluchtelingen van en naar Nigeria aan de orde, evenals de activiteiten van diverse internationale organisaties in Nigeria, waaronder UNHCR.

4.1 Migratiestromen

Er zijn voor Nigeria geen betrouwbare cijfers ten aanzien van *Internally Displaced People (IDP's)* en ten aanzien van vluchtelingenstromen van en naar Nigeria. Schattingen van ngo's lopen uiteen van 500.000 tot meer dan een miljoen IDP's. De belangrijkste redenen voor de aanwezigheid van IDP's zijn intercommunaal, etnisch en religieus geweld en strijd tussen het leger en leden van militante organisaties in de Nigerdelta. Het aantal ontheemden varieert sterk door de vele kortdurende onlusten die er in Nigeria plaatsvinden.¹⁹⁶

Het overgrote deel van de binnenlandse ontheemden wordt opgevangen door familie, vrienden of gemeenschappen waar hun etnische groep in de meerderheid is. Anderen zoeken hun toevlucht in grote steden. Veel ontheemden keren terug naar hun woonplaats, of naar een plek vlakbij hun woonplaats, nadat het geweld waarvoor zij op de vlucht zijn geslagen is afgelopen. Er zijn ook ontheemden die niet terugkeren naar hun oude woonplaats. Nigeria heeft geen officiële vluchtelingenopvang. Behalve ontheemden zijn er in Nigeria veel arbeidsmigranten die van het platteland naar de stad trekken om werk te zoeken. Zij bewonen vaak illegaal neergezette huizen aan de rand van de stad, zonder enige vorm van rechtszekerheid. De huizen worden met regelmaat door de Nigeriaanse overheid met de grond gelijk gemaakt, zodat de bewoners op zoek moeten naar een nieuwe plek om te wonen.¹⁹⁷

In Nigeria verblijven meer dan 8.600 voormalig vluchtelingen, voornamelijk uit Liberia en Sierra Leone. Omdat deze landen weer veilig zijn, worden zij niet meer beschouwd als vluchteling. Zij moeten eigenlijk via hun eigen ambassades een ECOWAS-paspoort aanvragen, maar dat gebeurt nauwelijks. Meestal zijn zij lokaal in kleine gemeenschappen opgenomen. De meesten hebben - vanwege

¹⁹⁶ US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010), IDMC, *Internal Displacement: Global Overview of Trends and Developments – Nigeria* (17 mei 2010) en UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

¹⁹⁷ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010).

economische of sociale redenen - geen animo om terug te gaan. Er bevinden zich nauwelijks Nigeriaanse vluchtelingen in de regio.¹⁹⁸

4.2 Activiteiten van internationale organisaties

In Nigeria zijn diverse internationale ngo's werkzaam. Ook zijn de meeste VN-organisaties er vertegenwoordigd, waaronder UNHCR en UNICEF, evenals ICRC en IOM.¹⁹⁹

De *United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)* houdt zich vooral bezig met in Nigeria verblijvende vluchtelingen uit de regio en met de gefaciliteerde terugkeer van Nigeriaanse vluchtelingen. In samenwerking met de Nigeriaanse overheid en ECOWAS werkt UNHCR ook aan de lokale integratie van vluchtelingen, waarvan duidelijk is dat zij niet meer terug zullen keren naar hun land van herkomst.²⁰⁰

Het *United Nations Children's Fund (UNICEF)* ondersteunt de regering, in samenwerking met diverse (lokale) ngo's, bij de uitvoering van een groot aantal programma's, waaronder begeleiding van alleenstaande minderjarigen, bevordering van basisonderwijs en basisgezondheidszorg, HIV/AIDS-preventie en drinkwatervoorziening.²⁰¹

Het *International Committee of the Red Cross (ICRC)* in Nigeria richt zich op voorlichting en training op het gebied van internationaal humanitair recht en mensenrechten van met name politie, leger en gevangenisbewakers. Daarnaast ondersteunt het ICRC het *Nigerian Red Cross (NRC)* financieel en technisch, zodat het NRC in staat is hulp te bieden aan slachtoffers van etnische conflicten of politiek en religieus geweld. Het NRC heeft dit ondermeer gedaan bij de onlusten in de Nigerdelta, Jos, Bauchi en Maiduguri. Het NRC zorgde voor voedseldistributie, medische hulp en hielp bij het zoeken naar vermiste familieleden.²⁰²

De *International Organization for Migration (IOM)* houdt zich in Nigeria bezig met terugkeerbegeleiding, opvang en re-integratie van terugkerende vluchtelingen,

¹⁹⁸ UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010) en UNHCR, *2011 Regional Operations Profile – West Africa* (www.unhcr.org, 3 februari 2011).

¹⁹⁹ CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011).

²⁰⁰ www.unhcr.org (3 februari 2011).

²⁰¹ www.un-nigeria.org/unagencies/unicef.html (3 februari 2011).

²⁰² News Release, *Nigeria: Red Cross assists victims of violent clashes in Niger Delta* (14 december 2010) en ICRC, *Nigeria: ICRC expands presence in Niger Delta and in north* (15 december 2010).

ontheemden en met (arbeids)migratie en gezondheid. De activiteiten van IOM richten zich op de bestrijding van illegale migratie, met inbegrip van mensenhandel. IOM beoordeelt de omstandigheden in de leefgemeenschappen en past haar programma aan, afhankelijk van de behoeften (bijvoorbeeld aanschaf computers voor onderwijsprojecten of benodigdheden voor opvangtehuizen). De organisatie stelt hiertoe migratieprofielen op in nauwe samenwerking met andere (lokale) ngo's, waaronder NAPTIP (*National Agency for Prohibition of Traffic in Persons and other Matters*), alsmede met lokale autoriteiten. Met een aantal landen, waaronder Zwitserland, heeft IOM een overeenkomst gesloten over de terugkeer van minderjarige alleenstaande vreemdelingen en uitgeprocedeerde minderjarige asielzoekers. IOM is ook nauw betrokken bij vrijwillige terugkeerprogramma's, bijvoorbeeld bij het ondersteunen van kleine en middelgrote businessinitiatieven van terugkeerders.²⁰³

4.3 Standpunt UNHCR

UNHCR ziet geen bezwaar tegen terugkeer van Nigeriaanse asielzoekers die niet in aanmerking komen voor de vluchtelingenstatus, zoals neergelegd in het Europees Verdrag ter bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM) uit 1951. Voor zover bekend ondervinden uitgeprocedeerde asielzoekers uit Nigeria van overheidswege geen problemen bij hun terugkeer naar Nigeria.²⁰⁴

²⁰³ IOM, *Migration in Nigeria – A country profile 2009*.

²⁰⁴ Brief van UNHCR (Bureau for Europe) aan Permanente Vertegenwoordiging van Nederland in Genève, d.d. 21 april 2005. Recenter UNHCR-standpunt niet voorhanden (16 maart 2011).

5 Bijlagen

5.1 Literatuurlijst

5.1.1 Naslagwerken en rapporten

- AI, *Amnesty International Report 2010 – Nigeria* (28 mei 2010)
- CIA, *The World Factbook, Nigeria* (16 maart 2011)
- EIU, *Country Report Nigeria* (september 2010)
- EIU, *Country Report Nigeria* (oktober 2010)
- EIU, *Country Report Nigeria* (december 2010)
- EIU, *Country Report Nigeria* (januari 2011)
- EIU, *Country Report Nigeria* (februari 2011)
- EIU, *Country Report Nigeria* (maart 2011)
- HRW, *World Report 2010 – Nigeria* (20 januari 2010)
- HRW, *World Report 2011 – Nigeria* (24 januari 2011)
- ICG, *Northern Nigeria: Background to conflict* (20 december 2010)
- ICG, *Nigeria's Elections: Reversing the Degeneration?* (24 februari 2011)
- ICRC, *Annual Report 2009* (19 mei 2010)
- UK Border Agency, *Female Genital Mutilation (FGM)* (20 juni 2008)
- UK Border Agency, *Country of Origin Information Report Nigeria* (9 juli 2010)
- US Commission on International Religious Freedom, *Annual Report 2010 – Nigeria* (12 mei 2010)
- US Department of State, *2009 Human Rights Report: Nigeria* (11 maart 2010)
- US Department of State, *International Religious Freedom Report 2010 – Nigeria* (17 november 2010)

5.1.2 Websites

- www.africa-union.org/officialdocuments
- www.afrol.com
- www.afro.who.int
- www.aivl.be
- www.allafrica.com
- www.amnesty.org
- www.amnestyusa.org
- www.awate.com
- www.cia.gov
- www.coinmill.com

- www.commondreams.org
- www.camroonnewslines.com
- www.demorgen.be
- www.elsevier.nl
- www.ethnologue.com
- www.facebook.com
- www.hdr.undp.org/statistics
- www.hri.ca/uninfo/treaties
- www.icrc.org
- www.irinnews.org
- www.jure.nl
- www.mapscroll.blogspot.com
- www.nidos.nl
- www.nigerianembassy.nl/passport
- www.ohchr.org
- www.portal.immigration.gov.ng
- www.reuters.com
- www.rsf.org
- www.transparency.org
- www.un.int
- www.un.org
- www.unhcr.org
- www.unhchr.ch/treaties
- www.unicef.org
- www.unifem.org
- www.wfp.org
- www.wikipedia.org

5.2 Lijst van afkortingen

ACCORD	African Centre for the Constructive Resolution of Disputes
AFP	Agence France-Presse
AI	Amnesty International
AU	Afrikaanse Unie
CEDAW	Committee on the Elimination of Discrimination Against Women
CERD	Committee on the Elimination of Racial Discrimination
CESCR	Committee on Economic, Social and Cultural Rights
CIA	Central Intelligence Agency
CPJ	Committee to Protect Journalists
CRC	Committee on the Rights of the Child
ECOSOC	Economic Community and Social Council
ECOWAS	Economic Community of West African States
EFCC	Economic and Financial Crimes Commission
EIU	Economist Intelligence Unit
FGM	Female Genital Mutilation
HDI	Human Development Index
HRC	Human Rights Council (VN-Mensenrechtenraad)
HRW	Human Rights Watch
ICC	International Criminal Court (Internationaal Strafhof)
ICG	International Crisis Group
ICRC	International Committee of the Red Cross
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IGLHRC	International Gay and Lesbian Human Rights Commission
ILGA	International Lesbian and Gay Association
IMF	Internationaal Monetair Fonds
IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
IPS	Inter Press Service News Agency
IRB	Immigration and Refugee Board of Canada
IRIN	Integrated Regional Information Networks
LGBT	Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender
MASSOB	Movement for the Actualisation of the Sovereign State of Biafra
MEND	Movement for the Emancipation of the Niger Delta
MOSOP	Movement for the Survival of the Ogoni People
MRGI	Minority Rights Group International
NAPTIP	National Agency for Prohibition of Traffic in Persons
NHRC	National Human Rights Commission
NIDOS	Network of International Development Organisations in Scotland
NIMC	National Identity Management Commission
NIS	Nigeria Immigration Service
NOMRA	Network of Migration Research on Africa

OHCHR	Office of the High Commissioner for Human Rights
RDC	Refugee Documentation Centre (Ireland)
RNW	Radio Nederland Wereldroep
RSF	Reporters Sans Frontières
RWB	Reporters Without Borders
SERAP	Socio-Economic Rights and Accountability Project
SGVN	Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties
SJAI	Social Justice and Advocacy Initiative
UNDP	United Nations Development Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
UNFPA	United Nations Fund for Population Activities (sinds 1987: United Nations Population Fund)
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNIFEM	United Nations Development Fund for Women
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime
UNSC	United Nations Security Council
UPR	Universal Periodic Review
VN	Verenigde Naties
VR	Veiligheidsraad
WACOL	WomenAid Collective
WFP	World Food Programme
WHO	World Health Organisation (Wereldgezondheidsorganisatie)
WPAPA	Women's Rights Advancement and Protection Alternative

5.3 Kaart van Nigeria

